КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIхета!

ШИНАРИН.
22
октябрь, 1968 шу.
№ 127 (4003).
Мах 2 кап.

СЕРДАЛО
(«Свет»)

Советски Союзан Коммунистически партин Нохч-ГIалгIайн обкоман, Нохч-ГIалгIайн АССР Лаккхехьарчу Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ
1923 ШЕРА ДУЬЙНА

СССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА СОЮЗА СОВЕТЕН КЪАМИЙ СОВЕТЕН КХЫЧА МЕХКАШЦАРЧА ГIУЛАКХАШТА ЙОЛЧА КОМИССЕШКА

16 октябре Кремле цхьаьна заседани хилар СССР Лаккхехьарча Совета Союза Советан Къамийн Советан кхыча мехкашцарча гIулакхашта йолча комиссей. Президиума исполнительна хьалхалаца — СССР Лаккхехьарча Совета Союза Совета кхыча мехкашцарча гIулакхашта йолча комиссе председатель М. А. Суслов, СССР Лаккхехьарча Совета Къамийн Совета кхыча мехкашцарча гIулакхашта йолча комиссе председатель Б. Н. Пономарев.

М. А. Сусловс председательна а деш комиссеш хьежар заключени яйта Лаккхехьарча Совета Президиуме шордина хьачуоннача, советски бIуннаш ханна ЧССР територе тIа хилара условеех йолча, 1968 шера 16 октябре Праге кулгаш яздельча Советски Социалистически Республикай Союза правительстванеи Чехословацки Социалистически Республика правительстванеи юкъерча Договора ратификаци ярах хьалкъехьарча СССР Министрийн Совета предложенега.

Заседани декъан дир СССР кхыча мехкашцарча гIулакхийн министра А. А. Громыкос.

Кийчачул тIехьагIа комиссей членаша масеха раьза а волий СССР Министрийн Совета предложени къобалйир. СССР Лаккхехьарча Совета Президиуме ногахьар советски бIуннаш ханна Чехословацки Социалистически Республика територе тIа хилара условей хьакъехьарча, СССР-а правительстванеи ЧССР-а правительстванеи юкъерча Договора ратификаци елга.

Комиссей заседание тIе бар СССР Лаккхехьарча Совета Къамийн Совета Председатель Ю. И. Палецкис, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь М. П. Георгадзе, СССР оборона министра хьалхара заместитель эскара инарал С. Л. Соколов.

(ТАСС).

СОВЕТСКИ БIУНАШ ХАННА ЧЕХОСЛОВАЦКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА ТЕРРИТОРЕ ТIА ХИЛАРА УСЛОВЕЙ ХЬАКЪЕХЬА ЙОЛА СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКАЙ СОЮЗА ПРАВИТЕЛЬСТВАНЕИ ЧЕХОСЛОВАЦКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА ПРАВИТЕЛЬСТВАНЕИ ЮКЪЕРА

ДОГОВОР

Советски Социалистически Республикай Союзан Чехословакиеи юкъера а хIаьта ниттта социалистически содружества дерригача мехкашта юкъера а доттагIалли цхьана деладу гIулакхаши чIоагIлара, социализмана кераIаьннараш лораяра, Европера а дерригача дуьнен тIара а машарх кхерамзлен чIоагIьяра тешаме дерриге чIагIдина тIалаьхийта лаьрхIа йолча Советски Социалистически Республикай Союза правительстваи Чехословацки Социалистически Республика правительстваи, 1968 шера 3 августе Братиславски совещание яьча Заявлението хьежжа, 1963 шера 27 ноябрерча протоколаца ма мIаькъаь долла 1943 шера 12 декабре даь доттагIалла, вIашин новкъостал дара, тIом чаккхбаьннача тIехьагIа цхьана гIулакхаш деладара хьакъехьара Договор теркал а деш, 1968 шера 23—26 августеи 3—4 октябре Москве советско-чехословацки переговораш йолча хана вIашiтIехьбаьннача бартага хьежжа, ер договор де а лаьрхIад, укх лохехьа нийсьчоа барт вIашiтIехьа а бьиккхаб:

Статья 1

Болгаре халкъа Республика, Венгерски Халкъа Республика, Германски Демократически Республика, Польски Халкъа Республика правительстваш раьза а йолаш гIулакх дIахьош йолча Советски Социалистически Республикай Союза правительства Чехословацки Социалистически Республика правительстваи барт вIашiтIехьбаьккхаб Чехословацки Социалистически Республикерча советски бIуний цхьа дакъа чIоагIлуш латтаа малхбузен германски милитаристски цхьаной реваншистски тийшача балхах социалистически содружества мехкий кхерамзле лорхьенга Iалашдар дуьхьа ханна Чехословацки Социалистически Республика территоре тIа дусаш хилара хьакъехьа.

Советски Социалистически Республикай Союза вож бIуннаш а хIаьта ниттта Болгаре Халкъа Республика, Венгерски Халкъа Республика, Германски Демократически Республика, Польски Халкъа Республика бIуннаш а 1968 шера 23—26 августеи 3—4 октябрея хиннача Московски переговорий документашка хьежжа Чехословакие территоре тIера арадоахаргда. Уж бIунаш шина а оагIоно укх Договора ратификаци йинчул тIехьагIа арадоха долалургдолаш а этапегIа дика бетта арадаьха даргдолаш а да.

Ханна Чехословацки Социалистически Республика территоре тIа дусаш долча советски бIуний дуккха а уж даттаргдола моттиг а белгалъю Советски Социалистически Республикай Союзеи Чехословацки Социалистически Республикаи правительстваш вIашин дагаьнначул тIехьагIа.

Ханна Чехословацки Социалистически Республика территоре тIа долча советски бIунаш Советски тIема командоване мукъагIа дус.

Статья 2

1. Советски бIунаш ханна Чехословацки Социалистически Республика территоре тIа хиларо цун суверенитет толхаяц. Советски бIунаш юкъегIертац Чехословацки Социалистически Республика чурча гIулакхашта.

2. Чехословацки Социалистически Республика территоре тIа долча советски бIунаша, царна юкъебоагIача нахех цу наьха дезалхошех кхоачаш хьергья Чехословацки Социалистически Республика чаккхйоллаш йола законодательство.

Статья 3

1. Советски оагIоно шайна дIатIаьэ Чехословацки Социалистически Республика территоре тIа латта советски бIунаш леладарга дIадоар.

2. Ханна Чехословацки Социалистически Республика йоккхачох юкъагIа Чехословацки Социалистически Республика правительства советски бIунашта, царна юкъебоагIача нахи цу наьхе дезалхоштех чургья военни городокашкара казарменаш чуIеча цIенойи фонд, служебни, складской, кхыйола помещенеш, стационарни гIирсаш оборудовании а йолаш йола аэродромаш, буьзамех транспортех начахьалкхен сета средствац, электроэнерги, кхыдола гIулакхаш дергда.

Полигонех, тоаш кхувсача моттигех, бIунаш Iомадеча аренех пайда эцартба чехословацки халкъа эскарий цхьана,

Лакхе дагарьача объектех а хIаьта ниттта коммунальни, торгови, кхыча гIулакхех а пайда эцара порядоки условеши белгалъергья барт вIашiтIехьбоаккхаш йола оагIонаш шоайла дагаьнначул тIехьагIа.

Статья 4

Советски эскара доакъош, советски бIунашта юкъебоагIаш бола нах цу наьха дезалхойи Чехословацки Социалистически Республике советски бIунаш латтача моттигашка а Чехословацки Социалистически Республикера цхьаха а йиш а Советски Союза доалахьа йолча духхьала йолтача поездашкех вагоняшкех сана, ниттта цхьан мехка вагонашкара вокх мехка вагонашка хувшаш а, хIаьта ниттта автомобильни фетарчев транспортаца а.

Советски бIунашта юкъе бола нахи цар дезалхойи мукъабоал Чехословацки Социалистически Республике болхача, Iеча, цигара дIаболхача ханна лоаттабеча паспортни а визани тIахьожамах.

Советско - чехословацки доазонел тIехвуьла пункташи порядоки, тIахьожам лоаттабара способаш, хIаьта ниттта доагI-доагIача документий тайпаш а формаш а барт вIашiтIехьбоаккхаш йола оагIонаш шоайла дагаьнначул тIехьагIа белгалъю.

Статья 5

Чехословацки оагIув раьза хул пошлинаш ца йоахаш, таможенни доазон тIарен тIахьожам боацаш Чехословацки Социалистически Республика начахьалкхен доазонех тIехдувлийта:

— советски бIунаши царна юкъе а болаш эскаров доакъошца, подразделенешца, командашца боагIаш бола нахи;

— дерриге тIема мухьаш а цу дакъе советски бIунашта торгово - бытовой гIуллакхаш де лаьрхIа дола чухьаш а;

— советски бIунашта юкъебоагIаш бола, шоашта эзаш делаеча хIамашца цхьаь е шоай дезалхошца Чехословацки Социалистически Республике болга а Чехословацки Социалистически Республикера боагIа а нах Чехословацки Социалистически Республика начахьалкхен доазонаш тIехбовлаш болча хана документах таможени органашка дIахьехкача-ул тIехьагIа.

Советски оагIоно Чехословацки Социалистически Республике дIачуйоаккха имущество, герз, тIема техника Советски Социалистически Республикай Союзе юхаяха йиш я пошлинаши сбораши тIа ца тоххаш.

Статья 6

1. Ханна Чехословацки Социалистически Республика территоре тIа долча советски бIуний личн состава, советски бIунашта юкъебоагIача наьха дезалхоштел дехи дола торгово-бытовой гIуллакхаш советски торгово-бытовой предприятешка еIолла дергда.

2. Чехословацки оагIоно советски торгово - бытовой предприятешта товараш теоргда Советски Социалистически Республикай Союзеи Чехословацки Социалистически Республикай компетентни торгови организацеш шоайла даге а мыва къоастам бьча боараме. Чехословацки Социалистически Республике лелаш долча начахьалкхен розничи цаьлех Чехословацки Социалистически Республика боагI-боагIача торгови предприятешта тIайдца торгови маьIдIера а боаккхаш.

Товараш лоаттаярах боагIа мах Чехословацки Социалистически Республика валютаца лоархIаргду.

3. Советски бIунаш кхааагIа Iалашдаре чехословацки оагIоно, йоагIаш йолча советски чехословацки арахьерча торгови организацешта юкъе яьча контрактайка хьежжа, Советски Социалистически Республикай Союзеи Чехословацки Социалистически Республикаи юкъерче торгови гIулакхашка лелаш йолча маьагIа продовольственни промышленни товараш, цу дакъе доагор (кIор, нохс, кхача) лоаттадергда вIаши дага а дакъа къоастабаьча боараме.

Статья 7

Советски бIунаш ханна Чехословакие территоре тIа хиларца дуьзадена йолча гIулакхашца хIалларйита кхоачашва боараме чехословацки кронашна лоархIаш Советски Социалистически Республикай Союза правительствая ахча тергда Чехословацки Социалистически Республика правительства. Цу ахчан боараш уттабергба барт вIашiтIехьбоаккхаш йолча оагIонийн компетентни йола органаш шоайла даге а юкалаш.

Статья 8

3-ча статья тIа белгалдаьха гIулакхаш дарех а хIаьта ниттта укх договора 7-ча статьяга хьежжа чехословацки кронашца лоархIаш телаш долча ахчанна а расчет яра порядок барт вIашiтIехьбоаккхаш йолча оагIонашта юкъе хин тIа а яьча соглашенеца оттаергья ер договор чIоагI а денна дIадоладеннача тIехьагIа цхьа бутти их бутти за лаалехьа. Чехословацки кронашна лоархIа ца ахча согашка доаккхаргда Чехословацки Социалистически Республика чурча маьхийн тарифийи арахьарча торгови маьхий а соотношенега хьежжа.

Статья 9

Советски бIунаш ханна Чехословацки Социалистически Республика территоре тIа хиларна дуьзадена дола юрисдикционе дешаш укх тайпара нийсдергда.

1. Советски бIунашта юкъебоагIача наха е цар дезалхоша Чехословацки Социалистически Республика территоре тIа леладаьча зуламехи тарпахьарча хIамаех долча дешашта чехословацки законодательство йоагIа, хIаьта ниттта цун тIожаран чехословацки судаш, прокуратура, таIазар де йоагIача гIулакхашта гIаккхера дешашта компетенти йола кхы тайпа чехословацки органаш я.

Советски тIема гIулакхаш тIарача наха даьча зуламех долча дешаш Чехословацки Социалистически Республике тIема прокуратуро тохкаш а тIема юстице органаш къожаш а да.

2. Укх статьяй вхьоалагIча пункта сонамаш доагIаш дац:

а) нагахьа санна советски бIунашта юкъебоагIача наха е цар дезалхоша даь зулачаш е тарпахьара хIамаш Советски Союза духьала а хIаьта ниттта советски бIунашта юкъебоагIача наха е цар дезалхоша духьала а мара даьдене;

б) нагахьа сарна советски бIунашта юкъебоагIача наха даь зуламаш е чоппахьара хIамаш гIулакхера декхараш кхочашдеча хана тIема доакъош латтача пайонашка даьлале.

«А»-и, «б»-ея подпункташка хьахьекхча дешашта компетенти я советски судаш, прокуратура, советски законодательствага хьежжа шоай гIулакхаш лелаеш йола кхы органаш.

3. Нагахьа санна таIазар де доагIаш дола гIулакхаш ханна Чехословацки Социалистически Республика территоре тIа долча советски бIунашта духьала а хIаьта ниттта царна юкъебоагIача наха духьала а лейадаьдале, цунна бехке болча наха жоп ду Чехословацки Социалистически Республика герзашдарча низашта а церна юкъебоагIача наха а духьала лелаьдаьча таIазар де доагIача гIулакхашта хьалхара а санна.

4. Компетентни йолча советски чехословацки органий йиш я укх статьяй 1-чеи 2-чеи пункташка белгалдаь къаьсткъаьста дешаш дIа-юха за аргара е цар на юрисдикци ара хьакъехьа вIаши декар де. Уж тайпа декхарашта бакъахьа лоархIаргда.

5. Компетентни йолча советски чехословацки органаш вIаши правовой масса тайпара кхыдолеи доакъосталашо деша укх статьяй 1, 2, 3 пункташка белгалдаь, таIазар деш долча гIулакхашта тIаккхера дешашца дувзадеча.

Советски Социалистически Республикай Союза Министрий Совета Председатель,
А. КОСЫГИН.

Статья 10

1. Советски Социалистически Республикай Союза правительство раьза я советски тIема доакъой е царна юкъебоагIача наьха гIулакхашта е ледарлоаша чехословацки начахьалкхенна де тарлуш дола материальни зе а хIаьта ниттта советски тIема доакъоша е царна юкъебоагIача наха шоай гIулакхера декхараш кхоачашдеча хана чехословацки гражданашта, учреждената е Чехословацки Социалистически Республика территоре тIа болча, кхоалагIча начахьалкхений гражданашта де тарлуш дола зе а юхаметтаоттадие шоаве а укх договора 13-ча статьяга хьежжа хьежабеча, советски бIунаш Чехословацки Социалистически Республика территоре тIа хиларна дувзадена долча гIулакхашта болча уполномоченнеша (дIахехача хIамачунa хьежжа а чехословацки законодательстви сонамаш теркалдеш а) уттадеча боараме.

Советски тIема доакъой декхарашкара довла тарлуш дола къоасмаш а цу даpра тIа къестаде дезаш да.

2. Советски Социалистически Республикай Союза правительство ниттта раьза я советски бIунашта юкъерча наха гIулакхера декхараш кхоачашдеча хана доллаш ханна хIаьта ниттта советски бIунашта юкъерча наьха дезалхой гIулакхаш е ледарлоаш бахьан долаш а Чехословацки учрежденешта гражданашта хIаьта ниттта Чехословацки Социалистически Республика территоре тIа болча кхоалагIча начахьалкхений гражданашта де тарлуш дола зе Чехословацки Социалистически Республика правительстваца юхаметтаоттадеь а — шоазе а зе даьча нахегара хIалдехача хIамашка хьежжа, компетентни чехословацки судо оттаьдьча боараме.

Статья 11

1. Чехословацки Социалистически Республика правительство раьза я ханна Чехословацки Социалистически Республика территоре тIа долча советски тIема доакъой имуществаи Советски бIунашта юкъебоагIача наха чехословацки начахьалкхен учрежденей гIирсашца е ледарлоаша де тарлуш дола зе Советски Социалистически Республикай Союза юхаметтаоттаде — советски бIунаш ханна Чехословацки Социалистически Республике хиларна дувзадена долча гIулакхашта уполномоченнеша оттаьчча, дIахехача хIамашка хьежжа чехословацки законодательство теркалдеш дегча боараме.

Советски тIема доакъошта хьалхашка чехословацки начахьалкхен учреждененга тIайпача декхарашкара хувла тарлуш дола къоасмаш а цу дарна тIа къестаде дезаш да.

2. Чехословацки Социалистически Республика правительство ниттта раьза я чехословацки гражданий гIулакхаш ледарлоаши бахьан долаш ханна Чехословацки Социалистически республика территоре тIа долча советски тIема доакъошта, советски бIунашта юкъебоагIача наха, цу наьха дезалхошта де тарлуш дола зе Советски Социалистически Республикай Союза правительствоца юхаметтаоттаде — зе даьча нахегара хIалдехача хIамашка хьежжа чехословацки судо оттадьча боараме.

Статья 12

10-чеи 11-чеи статьяшка лувца зе оагIонаша юхаметтаоттадергда советски бIунаш ханна Чехословацки Социалистически Республике хиларна дувзаденнача гIулакхашта болча уполномоченнеша дола решенеш тIайдча е суда решени чIоагIъейначча дийнахьа дехь кхо бутт баьлалехьа.

Зе хиннача наха, тIема доакъошта, учрежденешта доагIа ахча царна дIатергда оагIоной компетентни органаша: нагахьа санна 10-ча статья тIа яхача тайпара хуле — чехословацки органаша, 11-ча статья тIа яхача тайпара хуле — советски органаша.

Статья 13

Денна хьалхашка уггар дола советски бIунаш ханна Чехословацки Социалистически Республике хиларна дувзадена дешаш доагIача тайпара къестадер дуьхьа Советски Социалистически Республикай Союза правительстваи Чехословацки Социалистически Республика правительстваи советски бIунаш ханна Чехословацки Социалистически Республике хиларна дувзадена долча гIулакхашта бола шоай уполномоченнеш хьожабу.

Статья 14

1. Укх договорана гIулакх доагIаш:
«советски бIунашта юкъебоагIа саг» ва:

а) Советски Эскара тIема гIулакха тIера вар;

б) советски гражданин а ханна Чехословацки Социалистически Республика территоре тIа долча советски бIуний доакъошка болх беш а вола гражданийски саг.

2. «Советски бIунашта юкъебоагIача наьха дезалхой» ба:

а) мара сесаги;

б) бераш доала бераш;

в) цу наьха чехкалашегIа бола кхоачара таргара цах.

3. «БIунаш даттаргдола моттиг» я тIема доакъош латта моттигаш чу а доаллаш. Чехословацки Социалистически Республика правительства е Iаьдала моттигерча органаша советски бIунай мукъагIа кургIоаш, хьакъоастаю территори.

Статья 15

Ер договор шинна а оагIоно цунна ратификаци яьча тIехьагIа чIоагIлургдолаш а советски бIунаш ханна Чехословацки Социалистически Республика территоре тIа долча юкъагIа лелаоргдолаш а да.

Договор хувца йиш я барт вIашiтIехьбоаккхаш йола оагIонаш раьза хуле.

Оттадаьд городе Праге 1968 шера 16 октябре подлинни шин экземплярах, хIарадар эрсийи чехийн меттала, хIаьта шиъкхе текст цхьатара нах болаш я.

Чехословацки Социалистически Республика правительства Председатель,
О. ЧЕРНИК.

СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКАЙ СОЮЗА ПРАВИТЕЛЬСТВАНЕИ ЧЕХОСЛОВАЦКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА ПРАВИТЕЛЬСТВАНЕИ ЮКЪЕРЧА, СОВЕТСКИ БIУНАШ ХАННА ЧЕХОСЛОВАЦКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА ТЕРРИТОРЕ ТIА ХИЛАРА ХЬАКЪЕХЬАРА ДОГОВОРА РАТИФИКАЦИ ЯРАХ ДОЛА

СССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

СССР Министрий Совето ратификаци яйта хьачуденнача Советски Социалистически Республикай Союза правительстванеи Чехословацки Социалистически Республика правительстванеи юкъе дьча, 1968 шера 16 октябре Праге кулгаш яздьча, СССР Лаккхехьарча Совета Союза Советеи Къамий Советеи кхыча мехкашцарча гIулакхашта йолча комиссеш къоабалдаьча, советски бIунаш ханна Чехословацки Социалистически Республика территоре тIа хилара условеех долча Договора ратификаци йойла.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель
Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль, 1968 шера 18 октябрь.

СОВЕТСКО-ЧЕХОСЛОВАЦКИ ДОГОВОРА РАТИФИКАЦИ ЯЬЙ

СССР Министрий Совето СССР Лаккхехьарча Совета Президиуме дIачудедар советски бIунаш ханна ЧССР территоре тIа хилара условеех дола Советски Социалистически Республикай Союза правительстванеи Чехословацки Социалистически Республика правительстванеи юкъе даь Договор. Цу договора хоам ма дарра. 1968 шера 16 октябре Праге кулгаш яздаьд Советски Социалистически Республикай Союза цIерагIа СССР Министрий Совета Председателя А. Н. Косыгина, Чехословацки Социалистически Республика цIерагIа ЧССР правительства Председателя О. Черника.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиумо 17 октябре бьча ший Совнаьга СССР Лаккхехьарча Совета Союза Советеи Къамий Советеи кхыча мехкашцарча гIулакхашта йолча комиссешка заключени яйта дIачуделар советски бIунаш ханна ЧССР территоре тIа хилара условеех доле Советски Социалистически Республикай Союза правительстванеи Чехословацки Социалистически Республика правительстванеи юкъе дьа Договор.

СССР Лаккхехьарча Совета Союза Советеи Къамий Советеи кхыча мехкашцарча гIулакхашта йолча комиссеша хьажа а хьежа СССР Министрий Совета предложени къоабал йир, цу договора ратификаци елга СССР Лаккхехьарча Совета Президиума моги а дир.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиумо 18 октябре массехана раьза а волаш Указ тIайдир советски бIунаш ханна Чехословацки Социалистически Республика территоре тIа хилара условеех дола, 1968 шера 16 октябре Праге кулгаш яздьча Советски Социалистически Республикай Союза правительстванеи Чехословацки Социалистически Республика правительстванеи юкъерча Договора ратификаци яра хьакъехьа.

(ТАСС).

СОВЕТСКО-ЧЕХОСЛОВАЦКИ ДОГОВОР ЧIОАГI А ДЕННА ДIАДОЛАДАЛАРАХ

Советски бIунаш ханна ЧССР территоре тIа хиларах дола, укх шера 16 октябре Праге кулгаш яздь СССР правительстванеи ЧССР правительстванеи юкъера Договор шинна а мехка йоагIаш йолча конституционни органашка къоабалдьаьи ратификаци яьча хиларах. СССР-ен ЧССР-ен правительстваш шоайла вIаши хоам беш йола воташ дIа-юха луш моттиг хилар 1968 шера 18 октябре ЧССР кхыча мехкашцарча гIулакхий Министерстве.

Договор чIоагI а денна дIадоладу 1968 шера 18 октябре.

ЧССР КЪАМАН СОБРАНЕ СОЦАМ

Прага, 18 октябрь. (ТАСС). Чехословакие Къаман собране соцам тIайдаб 1968 шера 16 октябре Праге кулгаш [illegible] бIунаш ханна Чехословакие территоре тIа хилара условеех доле советско-чехословацки договор къоабалде.

МАШАРЕН КХЕРАМЗЛЕНИ ДУХЬА

СОФИЯ, 18 октябрь. (ТАСС). Болгарски газеташа шерра доаш советски бIунаш ханна ЧССР-а территоре тIа хилара условеех долча советско - чехословацки договора кулгаш йилар. Передовой статьяшкех комментарешкех цар белгалдоах из договор Европерчей дерригача дуьнен тIарчей машара а кхерамзлей а гIулакха юкъе лоаца кеда даьхь хилар, хоам бу БТА агентства.

Болгарски коммунисташа, дерригача тха халкъо, яздув передовой статья тIа «Работническо дело» яхача газето, дикка къоабалду Чехословакера гIулакхаш бокъонца дерзIадахара хиланза ярIйоаш, торонаш вIашiтIехьйоахаш дола советско - чехословацки договор. Социалистически мехкий вахарера йоккха событи санна лоархIаш мах бу цо. Болгарски Коммунистически партен болгарски правительстваи кхоачаш а дьа, кхоачаш а ду шоай интернациональни декхар. Социалистически содружества низ чIоагIбара нежаваш йолча начахьалкхенийнга юкъера массе оагIорахьара буьрамаш дегIадоладара, империализмо хоаламболлаш юхатохара зе тарлуш мел дар да а даьд, да а ду цар. Из чикхи политикен бокъоне къаман хьашташа за яххача тайпа санна, ниттта социализма, машара, прогресс цIенчIоагIваш ма хилара а я.

* * *

ВАРШАВА, 18 октябрь. (ТАСС). Советски бIунаш ханна Чехословакие хилара условеш дола договор — из да дуьнен халкъашта юкъерча бокъхача лоархIамеча документ, язду тхаза «Трибуна люду» яхача газето.

Газето белгалдоаккх, советско-чехословацки договор шоллагIа дуьнен тIом чаккхбаьннача тIехьагIа эттача низой соотношене а, хIаьта, долче, Европерча машара а гIулакха юкъе лоаца цIенхаштта дакъе хилар. Цул совгIа, советско - чехословацки договоро документальни бакъду шоай доазонаш массе тайпара тийшача балхех лораде хоаламболлаш дола сонгта социалистически содружество хилар.

Газето белгалдоаккх, Праге кулгаш яздьча договоро империалистически низаша, къаьстта а ФРГ-ерча милитаристаша гатуесараш дIадоадеш, ниттта Малхбузен Европа меттигий кхерамзле чIоагIъяра новкъосташ деш хилар.

ЛЕНИНСКИ къахьегама вахта

100 шу

ЮРТА БОАХАМ ТОАБАРА

ЕРРИГАЧА ТОРОНЕХ ПАЙДА ЭЦАРГБА

ЛЕНИН ВАЬ БІАЬ ШУ ДИЗАРА СИЯНА УРУС-МАРТАНА РАЙОНА ЮРТБОАХАМА КЪАХЬЕГАМХОЧА СПЕЦИАЛИСТАША ТІАНИЦА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

Урус-Мартана района ялаш леладераш, фермай болхлой геттара чІоагІа политически къахьегамен хьинар айдаь ваккъаболх езача хана — Владимир Ильич Ленин ваь 100 шу дузача юбилейна.

Ленински къахьегама вахте еттача юрта боахама къахьегамхоша шоай низ дІакхоачар ду пятилеткалгІа кхоалагІа шу толамца чакхдаккхара, планал совгІа ялат а хьайбай продукташ а йохкара.

КПСС XXIII-ча съезда, парте ЦК мартовский майский Пленумий исторически решенеш кхоачашъеча тха — района къахьегамхоша юртбоахама производство дегІайоалаеча цхьадола толамаш даха льтту баьнна. ТІехкхоачашьа пятилетка дьалхарча шин шера заданеш, балхах хиб кз йоалаш хьадоагІа тхо ухх кхоалагІча шера а. Ухх шера ийс бетта дулх доххара шера план кхоачашъяь баьннаб «Гехинский», Мичурина цІерагІча совхозий хьайбаш леладераш. 1 октябрь тІаккхоачам шуpa йоххара шера план кхоачашъяьй «Красноармейский» совхоза коллектив.

1968 шера а хьалха санна лакха къахьегама хьокхам баьхад Социалистически Къахьегама Турпалхочун Кагерманов Оалхазара бригада членаша. Шоай доладьча доккхийча лаьттай хІара гектара тІара 30 центнер ялт чудоагІа, муьх — 23,7 центнер, горох — 20 центнер, хІаьта — 146 гектар йоаца ціе дейхача участка хІара гектара 38,5 центнер алар.

«Гехинский» совхоза цхьоалагІча отделене хІара гектара тІара 24 центнер ялат даьлар, хІаьта хьажкІаш — 35—40 центнер.

Мичурина цІерагІча совхоза Ужалатова Заде звенос хІара гектара тІара даьккх шерза овощ 490—500 центнер хилар.

«Герек» совхоза трактириста Абубакаров Абуязита ДТ-54 марках йолча трактораца ийс бетта 900 гектар кІаьда оакеш даьд, цкам 630 гектар цора йоаллар.

Оасарле къахьегаш ба пятилеткалгІа шера тха района хьайбаш леладераш а. «Красноармейский» совхоза цхьоалагІча отделенерча доярка Вацуева Заре ийс бетта хІара ше лелабеча іет тагара 2575 килограм шура хьаьккхай. Цу совхоза хьаккарч леладераша ков.: Лабинцева, Подерега, Зеленева хьайбашта доаьл тІехкхоачаштьа планаш даим тІехкхоачашьеш хьайбоагІа.

Района совхозий къахьегамхоша шоай резерваш тахка а техка пятилетка хаьнал хьалха кхоачашъяра иаькъаш белгалаьд, дахара социалистически декхараш тІайнъай:

Дохкаш заноен ялат 1969 шера 29 эзар тоннага дІакхачайта, цхьаьна 26,9 эзар тони йол, хІаьта 1970 шера 30 эзар тонн шура доагІар. Цу хьоараша хІара шера 8 эзар тонн оалт дахка плана 1,5 совгІа.

ХІара гектара тІара 1969 шера 28,5 центнер ялт чуда, 1970 шера — 25 центнер.

Йоаккхаш заноен совса 1969 шера 37,2 эзар тоннага, 1970 шера — 38,1 эзар тоннага дІакхачаш оалайпоакхаргьа. ХІара шера пачхахьалхенга 35 эзар тони совкла йоаргьа.

1969 шера 1460 тони хилаш дулх доаккхаргда, шура — 6,5 эзар тони, фуаш — 4,4 миллион, хІаьта 1970 шера — 1680 тони дулх даккха, шура — 7 эзар тони, фуаш — 2,7 миллион.

Пятилетка дьалагІча шера пачхьалкхенга планал тІех 100 тони дулх дохкаргда, шура — 130 тони, фуаш — 100 эзар, тІаккха 1970 шера — дулхи шурои цхьаьнца бІаь дони, фуаш ше бІаь эзар.

Тха боахамашка хьайбаши ков тІара оалхазараши духхагІа дебарна алсамйоаккхаргьа цар продуктивность.

ХІара іаттагара 1900 килограмм шура йоаккхаргьа 1969 шера, 1970 шера — 1900. ХІара коча хотама тІаьхьа 1969 шера 110 фуь гулдаргда, тІаккха 1970 шера — 120.

Ялат, бахьчашраш, дулх, фуаш доххара тхо шера план 1970 шера 7 ноябрь тІаккхоачам кхоачашъе, хІаьта шоай совхоз йоххара ухо шера план — 1969 шера 7 ноябрь тІаккхоачача дина.

ТІайца декхараш кхоачашдара кертерча даькъе лаьтта леладара культура доккъергьа, йоагІача бесса кхоачашъергья юртбоахама культураш кхеча леладеча агротехнически мероприятей комплекс, аьтту барбболча тайпара ехкаргьа тхоай кхаша органически минеральни удобренеш, іилманех хьалха латтача опыташ карагІдаьннар мехула бІаха ваьнехкхухьаргьа, хьамкен хьай боахамен деча хІаьча балхашта механизаци ергьа. Чудоайвоне вегетационни хьайе дуллаш дутаргдац тхьа тексти хиллал лаьтта. Цу лаьттай хІара гектара тІара кІоашагІа шерс а 30 центнер ялат, — 400 центнер шекара свекла кхоаргьа.

Дергта лаьтта, къаьстта хьай доххар, бригадашев звенашев леладергдолаш декъаргда. Шера ... юкъе ... материальни мо...ьнии ... стимул... рахе...а продук... дук... ла ... боль... къахьегамхо... безам ... оабанхаргьа.

Тоабаргба боахамашка экономически дошаро боох, йохдоргда пурпутцега дІададар, доккъергьа ньахьегама оасарло.

Пятилетка чакхъяллалеьа еррига фермашка доакъар Іехкилта, кхо арадоахилга, доахан деттилга, хий меладелта механически леладергдолаш вІаштІехьдоаккхаргда.

Леттіа оборудовани еш керда культурно - бытови помещенеш хьалъергьа; еррига фермашка хІаьта къаьнахраш тоаргьа.

Алхазурово, Мартан-Чу ялача юрташка керда клубаш хьалъергьа.

Юрта боахама хьалха латтачарна караггІаьнкачо къаьсте хьахьокх тха боахамашка каьй а пайда эцаза шортта торонаш йолга. Цу дика кхета а дейн тхо дІубенна да оахоца В. И. Ленин ваь бІаь шу дизара сийна тІаьца социалистически декхараш толамца кхоачашдергхилара.

Социалистически декхараш совхозий къахьегамхой собранеша дийца а дийна тІайцада.

Хьалхара арахецама вахте эттача В. И. Ленина цІерагІча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода дукхача установкий цехий технологически къаьстта дика къахьег ухх шера. Социалистически яхье даим цига хьалха ... хьай... А. Абаев ... керте ... латта ... шоллагІчеи ... хьано ... коллектива. Бедал арахецаре ... бетта ... 14-17 октябре кхоачашъяьй цар, хІаьта 10-ча октябре деиз хьахулача бетта чотах мехкдаьтта сийрда продукташ арахецаш ба уж. Иштта дика къахьег нов. Штейнгарт керте латтача № 5-6 йолча установка технологически ... мехкд... ... продукташ ... хьера ... бетта ... 14-ча октябре ... цар. Ер бутт чакхбалале ... совгІа арахеца лергІ эзараш тоннаш продукти. Цу даькъа къаьстта дика къахьег цига Хамейский бухтерна кулгалдеча сменас.

Л. ФОМЕНКО,
тха штате боаца корр.

СУРТА ТІА: В. Хаменский бола вахал. В. Дяоцина сурт.

... ХЬААЛХА

Октябра 51 шу дузача денна сийлена пакъьалхара лоржача социалистически яхье лакха къахьегама толамаш доах ленински вахте латтача Грозненски химически комбината дуккхача цехий коллективаша. Царна юкъе хьалха лаьтачарех я Ширяев Павели Романов Анатолийи керте латта полиэтилен доаккхача цеха коллективаш. Итт бетта план хаьал ах бутт хьалха, 15-ча октябре, кхоачашъяьй цар. Планал совгІа арахийца лакха дикал йола полиэтилен эзараш соммий маьха я.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ЮРТ БОАХ... ... КЪОСТАЛ ДЕШ

«Старогрознефть» НПУ транспортнени коллектив керттерча даькъе гІулакх ду мехкдаьтта доаккхаракашта, бурувдеттарашта, шоай мехкдаьтта промыслени управленерча гІайІехІеткерашта. ЦІаьа бутт дІабаьйтабаь цар ухх шера бетта план кхоачам на еш. ХІаьта ийс бетта муха хІа-юха бальара план 105,4 процент кхоачашйир транспортникаша, къахьегама оасарлен план 4,6 процент тІехкхоачашъяьй цар. Укх бетта а графикал хьалха бувл хІабетгІа уж. Шиъ декада задани тІехкхоачашьаьй. Ухх шера цар гул а даь дІачуденна тоннаш хьаьл 421 тонн я. Иту ха кагирхоша Ленински комсомола 50 шу дузача денна кийчадь къахьегама совгІат.

Шоай предприятенга гІулакх ден ца Іеш, юртбоахама ялат чуоаьара, лаьтташ салача дошка мехкъостал ду транспортникаша. Кхо бутт гаргга ха я С-100 яхь транспортни контора тракторий Урус-Мартана района «Горецкхача» совхоза лаьттана оахаш бее. Трактористаша Сангиреев Іадил, Григорьев Ильяса, Кишер Николая хІара сменагІа баьь ахь гектар нормаш 160—190 процент кхоачашъе. НормагІа ахь лелаьтта - 5 гектар йолча цар оахь 8—9 гектар лаьтта. Иштта дика къахьегарах механизатораша премеш еннай совхоза кулгалдеча. Ленински къахьегама вахте еттача механизатораша шоай къахьегама толамаш хеталу Октябра 51 шу дузача дена.

А. ТИЩЕНКО.

«ІАЬРЖА ДОШУВ»—ДУКХАГІА

Шаккха ца хиннача хьисапе хьинар айденна къахьег пятилеткалгІа кхоалагІча шера ленински къахьегама вахте еттача «Горскнефть» НПУ мехкдаьттахоша. Мехкдаьтта даккхара итт бетта план 13-ча октябре кхоачашъяьй цар. Ер бутт чакхбалалехьа тІабоагІача бетта чотах доаккхаргда мехкдаьттахой коллектива 125 эзар тонн «Іаьржа дошув», хІаьта газ йоаккхаргьа миллионаш кубически метраш. Къахьегама оасарлен план 8,9 процент тІехкхоачашъяьй цар. ДІабахача ийс бетта ... пачхьалкхенна мехкдаьтта промыслови управлене коллектива баь-кийда 835 эзар сом ...

Уж къахьегама толамаш доалаца наьстта дика къахьийнад Вочача ... дошув ... дІаухийтача цеха коллективаш. Ламанев Витене кулгалдеча меллагІча промыслов мехкдаьттадошеш.

А. ЧУРИЛИНА.
«Горскнефть» НПУ ... корреспондент.

ДЕ ДЕЗАРАШ БЕЛГАЛДИР КОММУНИСТАША

ОТЧЕТНО-ХОРЖАМА СОБРАНЕРА

МаьгІабика парторганизаенашта юкъе эггара къоначарех я Вознесенски газоперерабатывающи завода парторганизаци. Верригa итт коммунист мара ваьца хьалха цуь мутІашка. Ухх лоашача хана 30 коммунистага дІаккхачаш дегІайнай цо. ХьатІаккхоачаш латт заводо ший хьалхара промышленни продукци арахеаргІйола да. Ухх дешайка завода еррига коллектив оарцагІьаькхай партийни организаце тІехвьара белхаш сихагІа ваккхахара.

Дукха да йоацаш отчетно - хоржама партийни собраш хилар укхазa. Завода парторганизаце секретара Н. Перепечаева ше яьча доклада тІа кІоартта критика е ца, дийцар отчетни периодах партбюрос еррига коммунисташеи баьча балхах. Докладчико белгалдаькхар отчетни периодах партийни организаце мугІараш дегІаахар а идейно ца чІоатІьлар а.

Цхьацхьабелча коммунисташа лерттІа кхоачашдац шоай устании декхараш, балха леларю лелаеш ваь ба вай, — аьлар цо. Иштта коммунист Фейрадена лелара лелабаьб халдьа контроль кулгаллара йолх. Хьалха хиначтда партийни учетера ДІа ца воалаш заводе балха эттар коммунист Ананченко. ТІехьагІа гулаьлар деза юкъе ехь дайна гІуллакхаш а леладь цитара ведда ше венилга.

Прениех къамаьл даьча коммунисташа чІоагІа критика йир отчетни периодах партбюрос баьча балха, керда хоржа бюро декхарийла йир кхоачамбоацараш дІадаха а КПСС устава декхараш кхоачашделга хІара коммунистагара цІенадайттра дІадеха а.

Коммунистa Петушина ше къамаьл деш белгалдир заводе керта бохибу падараш меларош, болх бе ца доираш вай коллектива юкъе ца хилайтара. Къовсам лоаттабе безаш хилар. Цу хьакъехьа эггара дикагІа дар дурда вай заводе дина барт хайна коллектива вІашагІъеддаьа, вайнига балха ванамуйра ше МалагІча коллективе ванав хоргдолаш харцахьдар ле вай коллективе дийна ирглйхаргдоацилга дІахайтаи хилча: — Партийни бюро членаша дукхагІа теркал гІабахийта безм профсоюзни организаце болх лакхбара. Белхлой вахар, цар быта хьалаш дукхагІа довзара.

Партийни кулгаллара гІулакх сона четачох, — аьлар керттера энергетика коммуниста Балаева, — аттагІа я винагІа а хургдар кагаьь санна завода цехашкей участкашкей партийни группаш вІашагІъеккача. ДукхагІа болх бе безаш кагирхоашца, къоначa специалисташца.

Общественни организацей болх тоабалар лоаш дукха дийцар коммунисташа. Гуш дар хІара коммунист шийн балхах даг лазаш волга. Владимир Ильич Ленина юбилей дездергдолча денна сийленца накъадахара де дезараш белгалдир коммунисташа.

Д. МИРОНОВ,
КПСС МаьгІабика горкома инструктор.

КХЫ А ДИКАГІА КЪАХЬЕГАРГДА

Лаьцнгаш да ухх дезача денешка тха бригада членаша доала толамаш. Ийс бетта план 112 процент кхоачам а яь кердача низаца къахьег цар ухх бетта а.

Со бригадирала хьожальча 1963 шера могаргаьй-теш сона из болх бе яхаш шек яр со, опыт ацар цу балха. Хьаде деаьр дукха лар, дукхагІдола балхаш кулгашпа де декхар. Цхьабакъда, са хьал дика кхеталеш болча болхлоша шоай дирсона новкъостал. Аз ахачунга ладувгІаш, цa хоьр сога а, шоайла хоаттa а хоатташ тІаттІа болх барах лакха толам баьккхар оаха хьалхарча бетта. Цу хана дена чІоагІдоаьна тха доттагІал.

Тха бригадерча 18 саг кулгагІбараш къона мехкарий ба. Иштта дале а цар дика кхеташ шоай декхар, кхоачаш а тІехккоачаш а ю ден норма. Шоай балха говзал лакхъярал совгІа школашка, техникумашка дешаш ба Акаева Лида, Сакова Люба, Буригова Зоя, Мальсагова Фая, кхыбараш. Шоай балха говзал къонагІчарна безамца дІа а луш 209 — 210 процент план кхоачашъерех ба баркаш юла Н. Макаева, уж ийс а еш дІаухийта С. Аветисьянц, консерваша банкаш хьальаа Е. Новикова, ногІараш дІакъувла А. Супрунова, дуккха кхыбараш а. Цар хьожжамаш белгалдоахаш завода администраце массехказа баркал кхайкадаьд, ахчан премеш тийнай царна.

А. А. Мисирханова кулгалдеча тха консервни цехе массехк отделени я. Дукха ба цига иштта хьаьнала къахьега болхлой. Царна ба дукхача хана дена къахьегаш бола Баранова Вера, Акаева Люба, кхыбараш. Цар де доагІаш лакха сий ду тха барт тайначa коллектива.

А. ШАМСАДОВА,
Грозненски консервни заводе промышлени отделене бригадир.
Сурта тІа: В. Баранова болх беш я.

М. Плиева сурт.

ГІачхой-Мартана района къахьегамхоша доккхий толамаш доах мехка коммунизм хьалъяра программа кхоачашъеча. Республика берригача къахьегамхошна санна хьинаре дІакъа лоаи цар Владимир Ильич ваь 100 шу дизара, Ленински комсомола 50 шу дизара даха доагІача бесса накъадахара лоаттабеча къовсаме.

Района кхаш леладераша сийлемца кхоачашъяьй пачхьалкхенга ялат доххара план. Даьгеи вибарашта 5400 тони ялат дІаккхачийтад цар. Толамца кхоачашдеш ба къахьегамхой шоай тІайнца хьайбай продукташ яхара социалистически декхараш. Цкха вІаштІехьдаьна ду цар хьажкІашки шекара свекла чуцара балхаш.

Районе ялата дьукъьаш лакхлуш хилар, хьайбай продукташ алсамъялар, юрташ хоалуш, тоалуш йоагІаш хилар бахача наьха материальни культурни хьалаш тоадалар эггара хьалха производстве хьалха латтараьшта карагІдаьнна хІама да. Районал арахьа а йовзаш я Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета депутатий «Лермонтовский» совхоза хьажкІаш делаеча звено звеньевой ерча Чагаев Ираиеи «Самашкинский» совхоза доярка йолча Гелагаева Яхийтайи цІераш. Къахьегамца сий даьккхад районе «Новосельский» совхоза бригадира Ахмастов Даудa, «Орджоникидзевский» совхоза соммий беша маш леладеча бригада звеньевой Хаджиева Кейпас, Захан - Юртарча юкъерча школа хьехархочо Исаева Марьяс, иштта дукха кхыбараша.

Цхьабакъда, къахьегамца гІулакх доаца, общественни декхараш бецам боаца, социалистически моралан нормаш телхаш нах а ба районе. Малаш-б уж? Керттерча даькъе уж ба тайп - тайпарча ца лелабеча товбай группай тхьамадаш. Умаров Абу, Арсаханов Билал, Алхсултанов Абдул - Межид, Мальсагов Байсолта, Сальмурзиев Ахьмаб, иштта кхыбараш. Цар шоайца могар ху дІалхача замах юкедеса зуламе гІулакхаш тІехьабисача наха юкъе доаржадара, советски законашa яхача тІара буйц, кхалсага бокъонаш телхаю.

Цу деррига гІулакхаца, цІенхаштта къамаьл хилар дукха ха йоацаш хиннача районии партийни активе. Динах юхедисача зуламерча гІулакхашца районе лоаттабеча къовсамахи дІахо цу хьакъехьа де дезарехи лаьца доклад йир КПСС ГІачхой - Мартана райкома хьалхарча секретара нов. **Ружина.**

Частнособственнически кхетамца, суевереша, предрассудкаша лоаттабеш бола къовсам къахьегамхошта коммунистически кхетам балара балха керттера дакъа парте лерхІилга белгалдир цо.

Цхьабакъда, района партийни, советски, комсомольски организацеша хІана я тІехь ясала, юхакъехкаш лоаттабу дина группировкай зуламерча гІулакхашцара къовсам. Бахача наха атеистически кхетам балара болх говза вІаштІехьбаьккха, даим беш хилар хІана а хоаш районе. ГІезига дувла уттаду партийни бюро, комсомольски, профсоюзни, иштта вхыча общественни организацеша атеистически пропаганда деш. Цхьабола коммунисташ доагІача бесса дукьал уттаж, ше лелабериий тайп - тайпарча антиобщественни гІулакхашта. ДоагІача бесса дукхаьда оттан царна цхьаьйолча предприятей, учреждений кулгалхой а. Атеистически темах лаьца лекцеши беседаши наг-нагахьа мара яц. Шоаш бехктоккхаче сыргбоацилга са а кхуыш законах йоацача дина тоабай тхьамадаш урх хийца лех. «Кунта-Хьажий», «Дени - Шейха», «Солса - Хьажий» вирдах болча мурдий дина «вежарий» тІаьь итт группа я районе. Дукхьал дукьа райцентре ялх я уж нах гулабеш лелаш. Дина гІулакхаш лелалераш къайлагІа вІашагІбетталуча кхаьчад гІулакх. Иштта, масала, Сальмашка къайлагІа вІашагІбетталуш хиннаб дина гІулакхаш лелалераш. Социалистически рузкъа лечкъадарах массехказа суд тежача мурдий тхьамада Акуев Махьмада цІагІа вІашагІбетталуш хиннаб уж. Іаьдала органаш юкъеяккхаьа из гуналкхкара вІалаьа хІама даьдаш цига йахача цхьайна саго. Юрта Совета председатель нов. Мазуеви совхоза отделене партийни организаце секретарь нов. Газиеаш, юртара комсомольски бояхлойи хоьш хиннабац шоай юрта къайлагІа нах вІашагІбетталуш. Царна из хайнадаш аьнча баккъурглац.

Докладчико ше къамаьл деш белгалдир дина гІулакхаш леладеча наьа юкъе «Кунта-Хьажий» вирдах бола мурдаш дІа гІулакха къаьстта сихбенна хилар. Цу вирдах болча мурдаша денна ца лелабериЙ цІенаишка гул а луш бераштех кхувш боагІача кагирхоштех гуччахьа зиарраш ду. Цу моттигашка шоай дина гІулакхаш леладарах совгІа тайп-тайпара йоахараш хуьц, тешамерча партийни комсомольски бояхлоех доапараш хуьц, цу советски морали принципаш Іотеіаш, къаьнашта юкъе набезам бола гІерт.

Малаш-б те дина гІулакхашта хьалха латташ «бола нах»? Масала, хьаацаргва вай Умаров Абу. «Кунта-Хьажий» вирдах йолча тоабай тхьамадах цаІ ва из. Документашка дилалача 82 шу хьаьнах дув. Ше моала ца аьлла дІа а кхайкадаь, 1961 шерраьна мурдий тхьамадаьла леладеш ГІачхой - Мартане общественна дукьала ю гІулакхаш леладаьа цо. Кест-кеста мурдаш гулбеш я парна юкъа керда нах оаш я хиинар, хІаьта из гІулакх кхыча мурдашкара дІадехаш а хинаа. Иштта, масала, кхоалагІча классе деша воагІача кІаьнка Музаев Залимхана сакхетам толхабаьб цо. КІаьнк тоабана юкъе а ваа хан-каьнахаьа мурдашна цхьана дина гІулакхаш кхоачашдеча дакъа лаца декхарийла веш хиннав из. ЗалкарагІ деш кІаьд а линя воагІаш хиннав школе Залимхан. Эггара тІехьа кІаьнка дешар дитад.

Укх тайпара я дина хьалха латтача шоллагІчун йохь «Кунта-Хьажий» мурдий тхьамада хила безам болаш, ший хана 73 шу тІатехад Арсанов Билала. Набахта чувьлла ва. Советски сага еррига бокъонеш ше пайда эцаш е общественни балха дакъа лаца ца. ХоргІачул совгІа шербаьча ший боахама чотах вах.

Цунна тІехха къамаьл ду района прокурора Мальсаков Сулеймана. Сага ший ниьах бона тешаш бІабу йир. — аьлар цо. Цул дхерамегІа фу хургда?

Динах доахкаш долча зуламех ваІ дІакхетабе декхарийла за вай, коммунисташ.

—Вай мехка, — йоах цо дІахо,— хІара граждански ший дето къоабал деча тайпара ца лелабе бокъо ен вай. Цхьабакъда, дин лелабераш гуллбенцана моттигашка советски общественна дукхал политически къамаьлаш де, ца лелабераш граждански декхараш кхоачаш де дезра цхьалдьабе ниийтгтаи законо.

ІІаьта мурдий дина тоабай кулгалхоши уж законаш телхаду. Итта леха, дукха истий кхуаьа, хІеана бола мехкарий маьре ахийта могаду цар, марийта яхкаш ю. Ше ийш. Мальсакова. Иштта, масала, мурдий тхьамада даьча хьехарах цхьаккха хІамайна бекке йоала автоколонна водитель Байстров Бауди тІехьаьаккхара телла тека вийра Вамуте вахача ахьаш саго.

Цхьаьккха цхьа масал. Дукха ха йоацаш ХатуевгІарга цхьа дІахьийнабар мурдий тхьамада хила гІертача Арсанов Билала. Из бахьан дехаш бакха арабоала тоаб йоацаш массехк хьийнахьа хІайра бавІар механизатораш, специалисташ. Продукцеш юкъа ле хилар. Уж санна дола гІулакхаш, моалла гучча бесса, дина гІулакхий дар хилар ... ТІехкиеа. Дина тоабай кулгалхошта чІоагІа раьа а цехий къамаьл цар цІа хеачча хьажкІаш, леладеча звено звеньевойн Чагаев Ираиа.

Тхона хийран гаьнаш хетача дина гІулакхаш леладерара тхоаьшта тоаьча бесса дахь а кхахьера а хитаа тхо. ДуккагІболча юьртахой уьйнар іаьрждо цар, нах производство гІулакхаш тІера боах.

Арсанов Билал, Умаров Абу санна бараша шоай тоабашта совхоза бовлий, механизатораш юкъеле. Фу хуа кунах тІахаха? Вайса яхална зиарб а тий ІуІргІна кІаьдбеншна йоаІашка а баре балха боагІа.

— Кхы дІахо цар зуламе гІулакхаш ца йойи яц. Йоах нов. Чагаева, — уж зуламах йоала мурдий тоабаш дІахаар а цар тхьамадаш бекхтоккхаме оазар я цІеихацарта дІалех ва.

Цо еца предложени къоабалйир активе къамаьл дьача парте райкома кхаьнаха юкъерча болха отдела заведующе Исаева Умарт а. Мурдий дезалашта доал ду тоабай тхьамадашна — аьлар цо. МалагІа йоІ хьайга маьре яха еза яхаш кагирхоашта доал де гІерт. Дукха истий кхувлар метаха. ФуннагІа даь а кхалнаьха хьалха хиинх бокъонаш кхы чуьца ца доайта гІерт уж. ВІаь гаргга гаргга ва районе дукха истий кхийла, уж берригаш хІана бац лацие а дина тоабай тхьамадаш, кхыбола дина гІулакхаш леладу нах бa.

13 саго къамаьл дир активе. Общественна дукхал зуламе гІулакхаш леладеча элементашца цІенхацара къовсам боаржабе, бахача наха юкъера атеистически пропаганда шерагІа йоаржае яхаш докладчико даьча кхайкхарна массанар раьза хилар.

Цу хьакъехьа укх тайпара практически мероприятеш чакхъяха сонам оир активо: района еррига юрташка бахача наха даьча я лоапарлоаш юрта Советий сессеш, чакхъяха. Цига дина тоабай зуламе гІулакхаш дувца. Новкъостий судий болх тоабе. Юрта Советаша, профсоюзни комсомольски организацеша дина идеологеца лоаттабеча къовсама, къаьстта дешархой дина гІулакхаш леладерий влиянех кІалхарбахара идеологически болх тоабара дукхагІа терко йойла.

С. БЕРДОВ.

ВЛКСМ 50 ШУ ДИЗАРГА

ТХО ДАИМ ХЬОЦА ДА, ТХА ХЬАМСАРА ПАРТИ

Укх деношка Ленински комсомола 50 шу дизара хетаяь комсомольски собрани хилар Гудермесски медико - инструментальни заводе. Собрани дIайоьлуш ВЛКСМ членалла дIаэр шлифовщица Широкосова Валентина. Цкъха а йиц ца луш из собрани дагалоттаргья В. Мацаевна, Р. Бухалишвна, Л. Далженкова, В. Койтевна—комсомольски билеташ дIаелар царна.

Шлифовально - полировальни цеха группкомсорга В. Деминас, комсомола комитета члена Ю. Савченкос, цеха мастера Р. Белинас заявленеш елар КПСС членалла баха шоашта рекомендацеш еха. Массаза а вовзаш рекомендацеш елар царна.

Цул тIехьа собрание тIаэц КПСС Центральни Комитетага дахьийта завода комсомольцийн кагирхойн письмо. Цу тIа завода комсомольцаша хьамсарча партега хоам бу комсомольски организаце гIулакхех. Юбилей хьатIакхачалца дола деношк ударни да аьнна дIакхайкадаьд шлифовально-полировальни цеха комсомольцашец, кагирхошец комсомольцийн балха хьокхаммй дIара дохка учет а оттаяьд. Юбилея сийна завода территори тоеш кхе воскресникаш даьд, цул а дар, хаццахьалкхенна дIадеш итт тонн тишча аьшк, къоначаш болхлоех 25 саго шоай квалификаци лакхаьяй, 100 серо болда разрядаш лакхаьяй.

Завода комсомольцашен кагирхошен партенеи правительствайе дош лу «дай революценни гIулакхаштс шоаш массане мутIахьа а социалистически дайнехка паргIатои лоIами балхаш доаш шоай дахар дIадала массаза кийча а хилар».

Каппйта наха дукха деша хьехамаш дир. 30-ча шоай комсомольца фаттар хьоххача цеха мастера П. Д. Ветрова. Болхлой сийлахь-боккхача дезала къаьбаккарца лаьцъала бийцар гIо кагийнахи мехкарийн. Йоаца баьхкар балха тIа а общественни дахаре а толамаш дахар доаш.

ВЛКСМ горкома секретаря Л. Габисана Советски комсомола цIей дIаьнчаза а дийна. ВЛКСМ ЦК грамоташ елар завода дикагIа болча комсомольцашта. Царна юкъе ба: картотажница Х. Гаврикова, технолог А. Юдин, шлифовщица Н. Верховод, слесарь А. Доева.

Цул тIехьагIа художественни самодеятельность концерт хилар.

В. ВЕРЕДИНИН,
Гайн комсомола комитета секретарь.

БАЬЧЧА ХЬЕХАМЦА ГIА БОАХ

Иштта дежа а йолаш чакхъчьлар укх деношка ВЛКСМ 50 шу дизара хетаяь Грозненски химкомбинате ерригача цехашка хинна комсомольски собранеш.

Юбилейни шера шоашта карагIдаьнначун итог йир комсомольцаша. Дика я уж. ТIаийца социалистически декхараш кхоачаш ца деш производства цхьаккха участок яц.

Сакъердамеи чулоаш болашдар комсомола историех, химкомбинате эгара хьалха комсомольски организаца вIашагIъеллареx, химкомбинате эгара хьалха фенолии полиэтилени арахеш болабеннарех дийца А. И. Севастьяновен В. И. Михайленкоси дийцар.

Юбилейни кхъе котбаьннарашта ВЛКСМ совгIаташ делар.

Собрани чакхйоалаш В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийлениа цакъабакара социалистически декхараш КПСС ЦК цIерагIа дIадахьийта письмох тIаийпар комсомольцаша.

С. МУЦАЕВ.

КЪОНА ТЕПЛОВОЗНИКАШ ШОАЙ ЦIЕЙ СИЙНА

Грозненски локомотивни депо къона тепловозникаш лакхача къахьегама толамаца цакъабенгIа Ленински комсомола ах бIаь шу дузача цIейна. Цу денца сийна тIаийца социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашдаьд пар. Яхье цахаддаш хьалха латт комсомольцаш. Тепловозашта ремонт еча хIара сменагIа нормаш 120—130 процент кхоачашъю комсомольца Хунхурханов Iаьлас. Иштта дика къахьегаш ба коммунистически къахьегама ударникаш Ересько Александр, Дидаев Рамзан, Колесник Анатоли, йиыберахи.

ТIаийца социалистически декхараш кхоачашдеча дизза дакъа лаьцар къонача рационализаторашна а. Комсомольцашен кагирхошен укх шера кийчъ а яь производстве юкъейиххьай пайчахьалкхеник эзараш сомаш пайда бенна йола 34 рационализаторски предложени. Масала комсомольцашна А. Олейникея Ф. Христенкося еннача предложенех кийчъьай арзохранителаш хьевш йола приспособленеш.

Г. АНОХОВ.

Ленински комсомола ах бIаь шу дизар мехка общественни дахаре йоккха событи. Комсомольцийн берригача советски кагирхойн сийлахьа цIей да. Цу доархIамерча датана хетаяь ар укх деношка хиннй ВЛКСМ Наьсарен райкома торжественни пленум.

ТХА ДЕГА ЙIОВХАЛ — ХЬОНА, ДАЬХЕ

Юбилейни шера района комсомольцаштен кагирхоштен карагIдаьннача дикача гIулакхех хьалхашка латтача декхарех лаьца доклад йир ВЛКСМ Наьсарен райкома хьалхарча секретаря Барахоева.

Кхойтта эзар сага чувоагIача районни комсомольски организаце йоккха болх чакхбаьккхай юбилейни шера.

Ер шу доладалуш массайолла юкхьанцарча комсомольски организацешка комсомола юбилей сийна доккхий социалистически декхараш тIаийцар. Комсомольцаштен кагирхоштен юкъе шерра льржар социалистически яхь.

1968 шера октябрь бетта ВЛКСМ райкома бюро итог йир социалистически яхьа. Района къоначча доярканта юкъе толашагIйола доярка що йолга хьаьккхар «Октябра 40 шу» яхача совхоза доярка Даурбекова Зинас. Комсомола 50 шу дизарa сийна къахьегама вахте оттадаш комсомолкас лаьца социалистически декхараш тIаийцар, планца 1700 килограмм йолча хIара беттача Iаттагара 2300 килограмм шура лъкха. Хьинар долча доярка шера план укх шера кхоалагIча квартале кхоачашъьйй. ХIинзе планал совгIа бIаьш килограмм шура ялийхай цо.

Района къоначча трактористашта юкъе лържача социалистически яхье хьалхара моттиг лъккхай «Октябра 40 шу» яхача совхозерча тракториста Кусиев Мухарбика. Цо кулгалдеча механизировани комсомольско-кагирхой звенос 276 гектар йолча майдан хIара гектара тIара 10,2 центнер гидуаргаш чуенай. Дог гIоахоаккхаш да Угурчиев Амерхана кулгалдеча комсомольско-кагирхой звенона карагIдаьнна хьоккамаш а. Планах хIара гектара тIара чуя лийрхIар 87 центнер кхолтал йолча звенос чуенар 170 центнер я. Кусиеви. Угурчиев керте латтача звеноша къовсам лоаттабу ВЛКСМ — 50 шу яха цIи яккхара тIехьа.

Къьстта белгалйоаккха безаш ба ВЛКСМ XIV съезда делегата Мальсагов Османа кулгалдеча звено болх. Комсомола 50 шу дизара сийна къахьегама вахте оттыш звено коллективо социалистически декхар тIаийцар, планаь 20 центнер йолча, хIара гектара тIа 35 центнер хьожкIаш кхеш. Шераш денна дош кхоачашду комсомольцаша: хIара гектара тIара чуэц 40 — 50 центнер хьажкIаш.

«Электроинструмента» завода Горчханова Роза керте латтача сборщикий комсомольско - кагирхой бригада сменин заданеш 107 — 110 процент кхоачашъю. Бригада коллективо оаш йола продукци брак йоацаш, лакха диказ йолаш хул. Иштта лакха я дига производства культура а. Коммунистически къахьегама бригада яха цIи лакхара шоай цио ца кхобеш къахьегаш ба цун членаш.

Комсомольцаштен кагирхоштен коммунистически кхетам бIаьара доарвIаме да партен хаькъен революционни, тIема, къахьегама традицеш цакъахейи мехкарийн хьалкхебар.

Районе каст-каста хул цхьаьне комсомола ветеранашца вIашагIкхетараш. Кагирхошта хьалхашка къамаьлаш ду 20-чея, 30-чея шерий комсомольцаша Т. Х. Мальсагова, И. А. Овчинникова, С. Плиева, А. Ю. Ганиева, А. Имагожева иштта кхы дукхачар. Дукха ха йоалцаш кагирхой вIашагIкхийтар Серго Орджоникидзе йоIаца Этери Орджоникидзеца. Везаме беседаш хилар Европейски интернациональни сооперативе членаца И. А. Парицкийсеца.

Революционни, тIема, къахьегама моттигашка яьча походашка котбаьннарий кхоалагIча слете хьашара программах хьалхара моттиг лъккхар Наьсарен района команда.

Района кагирхошна цахаддаш лаккху шоай идейно - политически, юкъара образовательни, культурни боарам. ДукхагIбараш заочне дешаш ба йоккха тайп-тайпарча вузашка, техникумашка.

Укх деношка юкъхьанцарча комсомольски организацешка чакхъяьннай торжественни юбилейни собранеш. Цига комсомольцаша, кагирхоша итогаш йир ВЛКСМ 50 шу дизара сийна лържача социалистически яхьа, В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна керда социалистически декхараш тIаийцар. Уж сийлен декхараш кхоачашдара берригаш шоай низ тIабахийта комсомольски интузиазмана къахьегарга Наьсарен района комсомольцашен кагирхошен.

Наьсаре партбоахама техникума комсомольски организаце секретаря А. Вахиева дийцар пленума партен халкъен революционни, къахьегама, тIема традицешца дешархой хьалкхебарах лаьца. Техникуме каст-каста хул парте, комсомола ветеранашца вIашагIкхетараш. Къьстта тIеркам тIахийт комсомола комитета тIема сийлен моттигашка тIалла походаш яре. Укх шера Сlалком — Мужичи — Арики яхача маршрутах шо поход яьй дешархоша.

«ВЛКСМ 50 шу дизара сийна лържача социалистически яхье доккхий толамаш даьхад тха совхоза комсомольцашен кагирхошен, — аьлар «Октябра 40 шу» яхача совхоза комсомола комитета секретаря Картоева. ПаргIдукхагIбараш коммунистически къахьегама ударника цIи лъккхай. ХIана кагирхоша шоай берригаш низ тIаберзабаьй кхаьнаш хьуюкьам чуэцара. В. И. Ленин ваь 100 шу дузаш денна сийленца цакъабахара.

Тхьбрна яа ва 20 шерий комсомолец, граждански тIема ницъашхо Абрамов. Гулбеннарашта боккхача безамца ладийгIар граждански тIема халача хьалалъкха комсомол хьаьхаьдарах лаьца ветерана дийначуэр.

«Ленински, хьисапе дешаш а къахьегаш а» комсомольцашка, кагирхой тIахьейцар 30 шерий комсомольца Х. Кулбурганова. Дог тохадолийташ дийцар къаьнача комсомольца районе коллективизаце ена хана комсомольцашта карагIдаьннача дикача гIулакхех, мийслуш динначa къонех.

Вай Даьхен низа лард я, — аьлар Сийлахь - Боккхача Даьхен тIема участника С. Плиева, — халкъашта юкъера доттагIал. Цудухьа комсомольцийн, берригара кагирхой сийлен декхар ба доттагIал цахаддаш тIахьийдар, из ларадар.

Пленумо ВЛКСМ 50 шу дизара сийна лържача социалистически яхье котбаьннарий йоккхача группана елар пленума Сийлен грамоташ.

М. АУШЕВ.

Комсомола деаача цIейна хетаяь...

Ленински комсомола 50 шу дузача цIейна цакъаболхаш вай республика комсомольцашен пионерашен еш йола кийчо къьстта белгала я укх деношка. Юбилейни шера тIаийца социалистически декхараш кхоачашдара итогаш ю, В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна керда социалистически декхараш тIаийцу. Шоашта цакъаболхаш цахдоалаш латт комсомола 50 шу дизара хетаяь торжественни комсомольски собранеш, пионерски линейкаш. Цига В. И. Ленина шоашта хьийкача новкъара ца довла, дIахо бедача хана а шоай дай сийлен традицеш дагалоаш дахаш а къахьега а дош а луш КПСС ЦК цIерагIа письмаш тIаийцу пар.

Кагирхой цIей гергахкаьлалга боххийна холургаар самурский нахьа Грозни В. И. Ленина цIерагIча майдан тIа хиннача.

Байтие дIаховда эхаш эр къаьларга комсомольцийн цIеш, маршаш. Пионераша, комсомольцаша хьалйизар байда. Комсомола 50 шу дизара хетаьча пионерски торжественни линейке баьххийбар Ленински района ерригача школай вийкалаш. ГIуйрийна дайт хувцалуш аргI-аргIах В. И. Ленина памятника цIхе сийлен каравул латт пионераш, комсомольцаш.

Дийнахьа итт сахьат доаллаш В. И. Ленина памятника юхе пионерийн комсомольцийн колоннешцаI шолаагIчоа тIехьа гул а луш дIаьвтт.

Торжественни линейка дъехна дружинашкийча хилараха района ВЛКСМ ерригсамаш комсомольски штаба председателага рапорт лу «Ровесник» яхача комсомольски штаба председателя.

Пионерски горнаш лекх. Цо байракхаш линейке чуих. Комсомола хетаьь стихаш ешара хьелл торжественни линейка. Цул тIехьагIа гулбеннараш комсомола 50 шу дизарца даьккъала бувй ВЛКСМ Ленински райкома хьалхарча секретаря зов. Падиебейне.

Комсомоле хьаьйнача дикагIа болча дешархойта комсомольски билеташ дIаала болалу комсомола ветеранаш Н. С. Сергеева П. И. Олейникова. Комсомольски билеташ дIаийцача ахйитта дешархочоа хIэхэаI вIоржам лу октябраташна.

Дош лу къаьнача комсомольца П. С. Сергеевна.

— Комсомола 50 шу дизарца ца даьккъала хувц шо, — аьлар цо шоашка дIадоалаш. ДIацо комсомола хьебенача бIаьхача, сийлен бахъьеш дийцар. Цун дикагIа болча къоначаш турпален гIулакхех дувцар шоалаш доладир.

Цул тIехьагIа комсомола 50 шу дизара сийна тIаийца декхараш кхоачашдара итогаш йир. ВЛКСМ обкома грамотен карара кара тела вымпели елар района школашка юкъе яхье хьалхара моттиг лаьцча № 1 йолча школа комсомольски организацена. Из сийлен хьалхара моттиг лъккхараш № 56 йолча школа комсомольски организацена а. ШолагIа моттиг № 38 йолча школа комсомольцашен кагирхошен а.

Пионерски дружинашта юкъе хиннача хьажаре хьалхара моттиг лъккхар № 32 йолча школа пионераша. Карара кара тела вымпели ВЛКСМ обкома вымпели елар цар дружинана.

Комсомольцаштен кагирхоштен коммунистически кхетам бахара болх дика вIаштIехьабаьккхаб дийна белгалъьхар №№ 2, 15 йолча школай комсомольски организацеш дьехархой коллективана.

Массана раьза а йоаш КПСС Центральни Комитета цIерагIа письмо тIаийпар комсомольцашен пионерашен. Письмо тIа В. И. Ленина васкеташ шоаш дагаяхоабаш а кхоачашдеш а хилар дувц цар. Коммунизм хьалхарга В. И. Ленина хьийхача наькъ тIара барг на хилараx парте Центральни Комитета хул бух кагирхоша. Ленина дийнача тайпара деша, цо сийна социализма заведаннай моастагIчаца къовсам лоаттабе, коммунизм хьалхара гIулакхах беррига низ а хьехар а тIадахийта.

Письмо тIаийца баннначул тIехьагIа В. И. Ленина памятника юхе зезаги дехи кагирхоша.

С. ШАДИЕВ.

ТIегIерта къахьегаш ба укх денош Ачхой - Мартана района Шерментовский совхозе хьекIаш ледарш. Хьана чуэцеш а на культура. ХIара гектара тIара 30 центнер фуальхьнаха хьеммIа чуэхь цар, планах йоагIар 19 центнер мара йоацача.

Сурта тIа: хьеммIаш чуэцеш боашка дикагIа бола механизаторан (аьрдехьара аьттехьа) комбайнер С. Осмаев трактористаш З. Умагхаджиев, В. Сайдулаев.

В. Добрынина сурт.

КЪАХЬЕГАМА ВАХТЕ

Пятилетка кхоалагIча шера къьстта дика болх беш я ленински къахьегама вахте оттача Грозненски № 1 йолча тIишлон материалий комбината коллектив. Цкъа бутт дIабахабах укх шера цо бетта план тIехкховчаш ца еш. Йиr бетта планах лаьрхIачул совгIа цо дIадахьийта кирпичaш, кIира, кхыйола материалаш 64 бийр сома мaьха яр. ХIаьта планал совгIа арахийца кирпичaш 400 эзар совгIа я, кIира 3 эзар гаргга тонн я. Йохалийтал уж къахьегама толамаш комбината йохзарца укх бетта а. Хьалхарча шин кIиран ханал хьалха кхоачашъьяй. Планал совгIа арахийнай эзараш сомий мaьха продукци.

Мишта вIаштIехьдоал цар иштта лакха къахьегама толамаш дала? Цун керттера бахьан да къахьегама мийса вIаштIехьбаккхар, боахлой къахьегама дисциплина тоаяр. ХIара денна итогаш ю баьча балха, къахьегама овсарле дайххургIйола дукха кердадараш производства юкъеххухь. Масала, укх шера шолагIча квартале комбината болхлоша я прогулаш 40 гаргга яр. Цу тайпара гIулакхаш предприяте кIеаигагIа хийитара оарцагIа баьлар коммунисташ, производства балха тIа хьалха латта коммунистически къахьегама ударникаш, профсоюзни активисташ. ДIахо ла мегаргдолаш ца яр цу тайпара гIулакхаш. ХIана аьлча производства балха чIоагIа Iаткъаш дар уж. Прогулаш ерашта бе боагIа бехк бир, дIахо из лоаргдоашилга дIахайтар. Цул совгIа пехоре профсоюза собранешка, месткоме дийцар ца доал. Дукха кхетам а болх бир царца. Цох хьахиннар дика да. КхоалагIча квартале прогулаш аьраш ялх болхло мара вац, хIаьта укх кварталe кхьакка уж ца хилийта лерхI коллективо.

Укх шера формовочни отделенерча къаьнача оборудованена метта керда оборудовани оттаяьй. Из бахьан долаш болх ца беш сеца йовеш хиина да массехказа кIеаитъеннай, хIаьта къахьегама овсарле, арахецача продукце дикал тоалла лаккъеннай. Продукци дикагIа хилийтара хьаенц бехал, ахфабрикаташ миштай хьежаш цахаддаш тIахьожам лоаттабу. Цудухьа вIаштIехьдаьннад марка № 100 йола кирпичаш шин процент дукхагIа арахецъ. хIаьта арахийна цхьоалагIча сорта кIира планагIа лаьрхIачул кхо процент дукхагIа я.

Йоккхий я комбината перспектива а, каста болх бе йолабургйолаш я шера 30 эзар тонн продукци арахеца кIир йоакхе завод. Къахьегама овсарле лаккъара тIадоагIача шера болх бе йоалайлийта лерхI кхоалагIа технологически лини. Цо тоаргдолийтаргья шера итт миллион кирпичаш дукхагIа арахеца. Цул совгIа хьаькулача шера болх бе йоладургья шоллагIйола технологически лини а. Цо вIаштIехьдоалийтаргда 9 эзар тоннагара 20 эзар тоннага кхоачаш дукхагIа гипс арахеца. ХIана проект оттаеш я шера бIаь эзар квадратни метр гипсоплиташ 5 миллион гипсоблоккаш арахецаргйолча кердача цеха. Уж мероприятеш чакхъяьхача гIишлошъерий хьаштеш дикагIа кхоачашде вIаштIехьдаргда.

В. И. Ленин ваь бIаь шу дузача денна сийленца цакъабахара лържача яхье укх шера хьалха латт Медяник Виталий Николаевич керте латтача кирпичаш еча цеха коллектив. Укх бетта хоташ 150 эзар кирпичаш ара а хецаш, чакхбаьккхар цо кийс бутт. Кхы а лакхагIа да цо укх бетта доаха къахьегама толамаш. ХIанзалехьа дукха хIана ца эшаш кхоачашъьй цо итт бетта план а.

ДIадахача шерашка цехера дукхагIйола балхаш кулгашца кхоачашдора. Цудухьа ритмично дIабодаца бохх. Цу гIуланха дукха уйла йир цеха инженераша, мастераша, чакхъяха еш мероприятеш белгальъьхар. Укх шера дукха кердадараш юкъедиххар цар цеха балха. Болхлой къахьегам аттача баккхара, къахьегама овсарле лаккъара электропафеташта ерзаяьхча керда тормозаш оттайир, хIаьта кулгашца деладеа лафетий тормозаш а хийцар. Кирпичаш пишкаш чура хьаяраозарца керда лебедкаш оттаьй, хIана автоматически хьаарайоаних пишкашка чура кирпичаш. Уж а кхы а мероприятеш чакхъяхарех массехказа лаккъеннай къахьегама овсарле.

Къахьегама овсарле лаккъарах кхоачамбаь Iап цеха белхлой. Арахеца кирпичаш дикагIа хилийтара а чIоагIа къовсам лоаттабу цар. Хьадха дIаихача хана йоагIача боарамах кирпичаш етта ца яхаш дукха рекламацеш ухар гIишлошъерашкара. Из кхоачамбоацар ца хилийтара кIаларча кирпичашка дукхагIа йIовхал Iеткъаргйолаш фарсункаш Iолоакъьай. Укх шера цхьаккха рекламаци хьаьчаяц царга гIишлошъерашкара. Цул совгIа цеха болхлой каст-каста хул продукце цикала дIа. Цига хуоп арахецача продукцена юкъе брак ийсъаьдара бахьанаш, дикагIбарий опыт, каст-каста брак ерашта бе боагIа бехк бу, ийслу кхоачамбоацараш дIадахара керда наькъаш белгалдоах. Цудухьа продукце дикал лаккъара ялан укх тIеххьарча хана дахи тIеххоачашъю дола болхлоша.

Цхьанкха брак боацаш кирпичаш ара а хецаш, хIара сменагIа нормаш 120—125 процент кхоачашъьярца белгалъьнна я Вулахова Зоя, Лазарева, керте латта сменаш, белхлой Ишалова Иха, Беллева Аьзие, Бичева Зулай, Эльмурзаева кхийбий.

К. [illegible]

УЗБЕКСКИ ССР. Республика хлопка чуийна чуэдаш латт боамби. Пачхахьалкхен пункташка хIанзале а дIабахьийтаб цаIи ахи миллион тонн гаргга боамби.

СУРТА ТIА: Ташкентски области Среднечирчикски района «Карасу» яхача заготовительни пункте.

К. Рзамкова сурт.
ТАСС фотохроника.

ЯЛХ БЕТТА ХИННА ХУВЦАМАШ

Йохч - ПалгIайчен транспортни управлене бахкI автотранспортни предприятешки планировани экономически стимулировани кердача системах болх беш йола ах шу дизад, хIаьта ялх автотранспортни шиъ промышленни предприяте цу системах болх беш йола кхо бутт баьннаб. Транспортни управлене кердача системах болх бена хана хьаьа къахьегама толамаш мишта?

Цар толамаша хьахьеих кердача системах болх бар тIехагIа пайдане хилар. ДIадахача шера ийс бетта баьчул 117,8 эзар сом дукхагIа пайда баьб транспортни управлене предприятешна укх шера цу юкъа. Кердача системах болх баьча дукхьала хьалхарча кварталe экономически стимулировани фондера ахча 110,6 эзар сомага кхаьчар, хIаьта соалха цу юкъа цу фонде хинна ахча 24,4 эзар сом мара дацар. Кертерча производствени фондех пайда эцара дикка тоаленнад. Мухь тIабовеш машинаца пикъ бетта 10,1 процент лаккхеннад. Кердача системах болх баьча ялх бетта дIа-юха бига пассажираш 14,1 процент дукхагIа ба соалха цу юкъа дIа-юха битачарел.

Кердача системах болх баьча юкъах дикагIа къахьегама толамаш дахаппа белгалъьнний Грозненски № 1 йола мухь дIа-юха кхухьа автотранспортни предприяти, № 2 йола Грозненски пассажирски автокомбинат, Шелковской Назрановскийи автотранспортни предприятеш.

Грозненски № 1 йолча мухь дIа-юха кхухьача предприяте ийс бетта баь пайда 58 эзар сом дукхагIа да дIадахача шера цу юкъа баьча пайдал. Массадолча хьокхаийй план тIеххоачашъяр бахьан долаш экономически стимулировани фонде IаIна ахча 27,8 эзар сом да, планагIа хила дезаc 20,2 эзар сом мара доацача. Материальни поощрене фонде хьахинар 16,4 эзар сом да, планагIа хила дезар 12,1 эзар сом мара доацача. Иштта хьахиннай цига социально-культурни мероприятеи, производство дегIайоалара фондаш а.

Хьалха дIадахача шерашка массажираш мухь дIа-юха кха хьара план кхоачаш а, ца еш, пачхалкхенна из деш хиннача Шелковской Назрановскийи автотранспортни предприятела планал совгIа пайда баьб укх шера.

Грозненски автотранспортни № 1 йолча предприяте балха ольне чIоагIа доархIаме я кхыча предприятешта. Профсоюза членаша, балха тIа хьалха латтараша царнаш кхо да деш къахьег керда резерваш тайхара, къахьегама овсарле лаккъара, предприяте экономически хьоккамаш тоадара. Цахаддаш тIахьежам лоаттабу цига доагера-смазочни материалаш кIеаигагIа йоалйтара, машин чархех дикагIа пайда эцийтара, ремонтниккий болх дикагIа вIаштIехьбаккхара, шоферашка зехьа кIеаигагIа хе йоалйтара. Уж а кхыдола а кхоачамбоацараш дIадахара дукха новкъостал ду профсоюза месткомо.

Цхьабакъда дакха къахьегама толамаш дикадале а цхьадолча кхоачамбоацараш а ийслу автотранспортни управлене предприятешка. Цхьайола предприятеш рентабельни болх беш яц. халкъа боахама мухь дIа-юха бахьара план кхоачашъьяц, боагIача боарамах яц пассажирашта гIулакх дара культура а.

Пачхахьалкхенна пайда бара план кхоачашъьяц Грозненски № 1 йолча пассажирски предприяте, автотранспортни № 3 йолча Грозненски пассажирски предприятена, № 1436 йолча автоколонна, Наурски, Малгобекски, Шалински, Сунженски автотранспортни предприятешна. Цу предприятей кулгалхоша беча балха экономически анализ яц, цара кхоачашъяр керттерча дархI, хIаьта дIа-юха хьоча мухьагга дIадоар хоадара дукха сагота бац. Къьстта из гIулакх ю латт Сунженски Наурски автобоахамашка. ХIара бетт-бетта кхоачашъяц цар къахьегама овсарле лаьн. Уж кхоачамбоацараш сиха дIа а даьха, массадола экономически хьекхамаш лакха хилийтара хIана оарцагIъьнай цу боахамий коллективаш.

П. КОВАЛЬНОГОВ.

ТХА КАЛЕНДАРЬ

25 октябре 125 шу дуз [illegible] советски яздархо-публицист Глеб Иванович Успенский вина дийнахь дина (1843 — 1902 шш.).

Шен [illegible] а «Растеряевой улица» [illegible], «Хlилан [illegible]» кхин, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] реалистически суртташ [illegible] «[illegible]», «Ахархойн [illegible]» [illegible] а [illegible] а [illegible] революционно-демократически [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ТАСС фотохроника.

НОТ-о ШИЙ ТОРОНАШ ГУЧАЙОАХ

«Сунжанефть» мехкадаьтта-промыслови управлене къахьегам Iалашан лара тlа вlашгlехьбаккхара вlашагlьекха дукха группаши бригадаши а. Ленинан дена шерш нах В. И. Ленин ваь 100 шу дузача денна хетадаь производства культурага хьажар.

Поддашта юкъера давлени доаттачеча цехе къахьегам Iалман дарда тlа вlашгlехьбаккхара дlахьоргlйолча мероприятеш дургбола найда 45 эзар сом ба. Цхьайтта процент лакхлургьа къахьегама овсарле, хlаьта арахецача продукцега дlабода мах 1,2 процент лохлургба. Диспетчерски майдан тlа «Пионер» аха подъемни краш, оборудовани хьаэцаран дlалахьийтаран лаьрхlа стеллажаши отталро торо хулийтаргьа балха хьалаш аттача даха а производства культура лакхъе а.

25 эзар сома мах йола йийтта рационализаторски предложени балха юкъе яхьа лаьрхlад цу цеха рационализатораша. Белхлой хьалаш дикагlа хилийтаран хьачуэзача хита дlабода мах лохбаран лаьрхlа да коллективо цу творчески балхаш. НОТ-а [illegible] балха юкъе кхуллача лоархlаме дакъа лаьцнад М. И. Линчкина, Г. М. Емельянова, Ф. П. Пузенко, кхычар.

Цу творчески группана куьйгалдеча И. И. Холопова дукхагlбола терхам производства эффективность лакхъяра тlабехийт. Цу тlа кхача гlерт рационализаторан а. Иштта, опрессовка, фонтанни арматуран лакхаре далечни йолча задвижкаштен бега тоххама лаьрхlа хьаьлча стендторе хилийтай 1,3 эзар сом ахча кходе.

Ерригам а укх шо бетта барлI пайдане предложени йиллай цар производствана юкъе. Хlара укх сахьата управлене хlара цехен участкен вlашагlьеккхай творчески бригадаш. «Къахьегам Iалман дарда тlа вlашгlехьбаккхара» ахача цен газета тlа дуьн дикагlйолча группай опытах лаьца. Ю производства культура лакхагlйола цехаш, участкаш хьахьеха. Дикагlчарех лаьрхlа я цхьаалагlча промысла № 17 йола группой установка. Цига массаьахьа лестахи балха [illegible] цlенен хуа.

В. МАЛЬЦЕВСКИЙ.
«Сунжанефть» НПУ НОТ-а [illegible] [illegible].

ГРОЗНЕ ХИННА ЕРРИГРОССИЙСКИ СЕМИНАР

Къилбаседа Кавказа автономни республикашкара, крайшкара, областашкара педагогически практика куьйгалхой гулбеллабар Грознеча хьехархой говзал лакхъяра институте. Грознейски № 1 йолча педучилище база тlа РСФСР-а просвещене министерства дlайахьача шин кlирагlарча семинаре дакъа лоцаш хилар уж. Хlаьта из укх денойш чакхъьелар.

«Мехка лакхерчи юкъерчо образоване специалистиш кийчбелла травара а цу деша дикагlа куьйгал дара а КПСС ЦК-ан СССР-а министрий Советех, хьакьехьара педагогически училищай лехкараш» ахаш ер семинар.

Семинаре дакъа лоацачар из а дейтlа йийнар Грознейски педучилище методисташа Л. Д. Петровас, М. И. Зотовас, педучилища завуча Е. П. Шабельскаяс шига эь докладаш. Ерригта а тайп-тайпанча темаех 14 доклад йир семинаре. Карабулакерчи юкъерчи школа экспериментальни классашка кердача плинах беча балха опыт Iомаеш практически занятеш а хилар укхаза, Грознейски педучилищан студенташа школашка дlайахьача урокашка а хилар семинаре дакъа лаьцарашн. Семинар чакхъьялачул тlехьагlа Нохч-ГIалгIайчен Iалашта хоачча, Грозне исторически моттигашка гlолла, Военно-Грузински новкъа гlолла экскурсешка баха хилар къьаший.

В. ДРУНЧЕНКО.

ДИКА ХИННАЙ ХЬАЖКIАШ

Доагlача тайпара гlулакх дарах кана хиннай Шелан райондар «Джалка» совхозан кхоалагlча отделене хьажкlаш. Цхьабакъда дика хьажкlаш ца йойташи хашнахьеж чуэнара дукха эш. Хьаьжкха хьажкlа комбайнашкара дlаэза, хьатта дукха ца уладеш сиха цlенъеь элеваторе дlакхачийта еза. Мишта дел укхаза хьажкlа чуэцар? Хlана гуча сурттех дедара да отделенера гlулакх.

«ККХ-3» аха хьажкlаш чуэца йиъ комбайн я боахайе. Царех шиъ болх ца бей латт. Вож шиъ 190 гектар йолча кхай тlа хьажкlаш чуэцаш я.

— Ер шиъ комбайн еха-м латтац, — аьнна хьаьттар аз отделене управляющега Муслуев Малсагага.

— Йохаза я, цхьабакъда кхай тlарча шин комбайна тlара а хьажкlаш силосни массей хьаувза кхоадаг тхо. Кlезига я транспорт. Хьажкlаш чуэна доладеннача цхьан кlирах тахан еина йиъ машин йоацар кхы машин еннаш тхона совхозо.

Совхоза отделене дlайайна кхо бlаь совгlа гектар хьажкlаш я. Дика хьайкъай уж укх шера. Ерригача совхозе, кхыметтел райне а яй ала йиц я укхазаркъяраш санна хьажкlаш. Хьалхарча гектараш тlара чуийнача гуш да отделене хьажкlаш лелдараша кlанал совгlа дукха хьажкlа чуихьаргьяр. Кlезига махьа боахаме ца еташ из пачхьалкхенна дlалла лерхl укхаза. Цу гlулакхо хинна пайда бергlа боахама, дlена аьлча фуна лаьрхlа эlаьчулуча хьажкlа мил кхоам лаккхагlа ба.

Цудухьа хьаьжкха хьажкlа хьаттa ца уладийташ сихагlа элеваторе дlакхоачарр отделене куьйгалхой эгара лоархlамерча лехкарех цаl да. Гуйрйена дага лоацаш ха хуцалла тарлу, дегlаш доладеча хьажкlаш чуэца хала хургья.

Хьажкlаш чуэцаш комбайнаш тlара силосни еха масса дlаозаш йиъ лафети хьатта хьажкlа даозаш йиъ лафети я отделене. Йолаш йола транспорт йоагlача дlахьожаьй цхьабакъда, хьатта хьатlаозар пlйда бац, хьакхача ерригача хьажкlех 136 тоннах цхьа бlаь совгlа тони мара элеваторе дlа ца хьош юкъенсар цlенъяь а цlенъиива а хьатта улдаш хилча. Укхаза белгалдаза даргдац, комбайна тlара хьаена хьажкlа цlенъе нах кlезига хилар. Дийнахь 30—40 саг мара арайалаш хьатта.

Цхьа тони хьажкlа цlенъьячунга доагlача алапел совгlа 30 сотах хьажкlа гlал хьаккхийта отталдаь отделене. Нах хьувгьам чуэца сарцлгlбахара из дlадовийта деза отделене куьйгалхоша. Цо совбоаккхарфа къахьегамнара мала безам.

Доацца аьлча кхы тlехь ца доахаш беррига ише тlабахийта беза совхоза куьйгалхоша хьаттара хьажкlа дlаозара.

Хьажкlал хlезагlа лоархlам боахаш яй шекара свекла. Йиъ бlаь тонназ совгlа шекара свекла хьамка латта юттех хи совгlа да. Свекла талх, шекара эшалу. Цо боахама за дергдолга дикдалийта мегаргдац куьйгалхоша.

Т. АРЧАКОВ.

ЮБИЛЕЙНА ХЕТАЯЬ

Ленински комсомола 50 шу дизара хетаяь кинофестиваль дlахьош я хlена Нохч-ГIалгlайчен кинотеатрашка. «Цхьаькха а вала безам белеш вацар», «Уж хьалха ба», «Цхьан шера юе дуг», «Сергей Лазо» ахача а кхыдолча а кинофильмашка хьежаргlа зрителаш.

В. ТИМОФЕЕВ.

СПОРТИВНИ ХОАМАШ

ДОСААФ ЦХЬАШ

ВЛКСМ 50 шу дизара хетаяь аз укх деношка ДОСААФ-а шоферашта мотоциклисташта юкъе хинна цхьаш. Хьалхарча дийнахь ГАЗ-51 марка йолча машинаца кийсагlен сихагlен шиъ бара къовсаеаш лаьоцкар шоферашта юкъе. Цхьаьшта хинна доацаш 80 совгlа спортсмен шар.

Цхьаьнта къоасталья дистанци ийслуш хинача шт дукхьянах тlезбала белаш бар шоферашн-спортсменаш. Уж ерриган эша а я эь 2 минутех 39 секундех шиъ бай хьалхара моттиг лаьккхар «Чечингстройтранс» автотранспортни объединене командерча цхьоалагlча класса шофера В. Губанова. Цуй командашерча цхьоалагlча класса шофера Р. Долаева 5-гlа моттиг лаьккхар. 1897 очко йолаш хьалхара моттиг «Чечингстройтранс» автотранспортни объединене командага кхачаво. Шолагlа моттиг (2459 очко) «Грознефта» автобазерча командага я. Цхьоалагlа моттиг лаьккхача спортсменаш командаш дипломи, грамоташ, цул совгlа маьхера совгlаташ делар.

Шоллагlча дийнахь мотоциклисташта юкъе хиначча кхьашка хьалхара моттиг лаьккхар СССР-а спорта мастера А. Романенко. Шоллагlча моттиге ва «Грознефта» автобаза мотоциклист В. Богданов.

Командни зачетах хьалхара моттиг «Чечингстройтранс АТК-а командаш лаьккхар.

О. НИКОЛАЕВ.

«ТЕРЕК» ИОШАР

СССР хьалхара моттиг лаьккхаш 19-ча октябре «А» класса шоллагlча группа футбольни командашта юкъе хилар аргlанара матч.

Магнитогорске моттигерча «Металлург» ахача командаш дайтар «Терек». Счет 3:0 йолаш иошар ваь футболисташ.

ОРЕНБУРГСКИ ОБЛАСТЬ. Орски механически заводе арахийцай «Орск-3» ахача холодильникий опытни партий. Цун камера ча — 180 литр — хlана арахецаш йолча «Орск-2» ахача холодильникаш 20 литр боккагlа. Чура ча шарьъл болладахьа а, агрегато хьеувза электроэнерги тохьан кlезагlагlа а. Конструкторашо дийне уйна тlакхийтай тlара а чура а цун муц воздаре.

Ер шу чаккденаш верде тайна холодильникашка цхьтарра дукхал арахеца болалургьа предприяти.

Сурте гlаш «Орск-3» юкъе холодильник.

Н. Кузнецова сурт.
ТАСС фотохроника.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

ЛАТАШ ЙОЛА ВЬЕТНАМ ХЬАЛЛОАЦАШ

Дерригдунен Машара Совета а Азен Африкан халкъий солидарноста Организаце Чрезвычайни конференце а бахьа тlахьехамагlа 15 октябре дена 21 октябре кхаччанца дерригача мехкашка чакхдоал Вьетнамски халкъо США агрессени дукхьала доаттабеча къовсампаьча солидарноста кlира. Дукхтан массе мlйнигера аараш а зараш а бола нах улицашка арабоал цу деношка, митингашка, шествешка, пикеташка дакъа лоац латаш йола Вьетнам шоаш хьаллоацаш хилар кердача ницкъаца дlахьокхар дукхьа.

Укх шера цlаккха а ца бальнкача тайпара чlоагlа баьржаб турпал вьетнамски халкъацарча солидарноста цумен халкъашта юкъера болам. Хьинаре дакъа лаца цуна юкъебаьхаб машара тlехьара сакхетаме къовсанахой а, дукхьал пацифисташ а, профсоюзни общественни декъелаш а, ди кхайкабераш а. «Нью-Йорк таймс» ахача американски газета тlа кепатеха аральхача, общественни мнене дальча хаттарий цахеех, Малхбузен Европе бахача нахах 95 процент бараш Вьетнамера тlом соцабарах питара американски бlунаш цlендаь арадаларе тlеха ба.

Къовсам доаттабеш йола Вьетнам хьаллацара болам массе тайпара дегlаух. Франце, Венгре, дукхача кхыча мехкий къахьегамхоша ахча гулду Вьетнама деча новкъостала фонде дилла. Машара тlехьарча английски имлйеши къовсамхоша донорски цlий гулду. Вьетнамски халкъ дикагlен цlийлатагlен хьалдалар да Къулбехьен Вьетнаме долхача немашта тайп-тайпарча мехкий морякаша гlулакх де ца тугаш йола моттигаш тlа-тlа дукхагlа кийсдуш хилар а вьетнамски тlема лаьрхlа американски тlема мукьам дlахьхаьера дукхьала японски машинаькъахой гlувтташ хилар а.

Вьетнамски халкъа къовсам чlоагlа хьаллоаш Африка, Азе, Латински Америка мехкий халкъаша. Турпалах Вьетнамо США агресси юхаеттар — шоаш кортамукъа дахари къан шийн лоlаме а долаш дегlаухнага чlоагlдари дукьа доаттабеча къовсаме цар дегаш урауттаду ницкъ дукхувла хьаст. Хельсинке хиннача вьетнамски халкъацарча солидарноста митинге ше къамаьл деш Дерригдунен Машара Совета Генеральни секретара Ромеш Чандрас хоазахетдаь хьаххайкадалаш «чартlатон лолами бахьан долаш лоаттабеча къовсама символ, машар бахьан долаш лоаттабеча къовсама символ а хинна дlалттай Вьетнам дунен массе а меттала», аьнна.

Тlема дукхьалара болам тlа-тlа дукхагlа чlоагlлу Вlашагlкхийттача Штаташта шоашта чукхьа а. Цlадахача кlирагlа дукха эзараш болча нах дакъа а лоацаш тlема дукхьалара демонстрацеш хилар Сан-Францискон Вашингтонех. Царна дакъа лаьцараша хьеш пlайкаташ дар: «Юха цlаберзабе салтий!» Белхкийча американски экономиста Перрен Хелерен лаьрхlад, нагахьа санна укх гаргарча хlуна тlом сецача, 1971 шерале юкъе чухьара дегlакхувла саттота эшараш кхоачашдарга дlадахийта кхы тlа а 15 миллиард доллар мукьа даккха вlаштlехьдаргдолаш хилар. Кхыметтел Вьетнамерча тlема «кертера архитектора» чlоагlа гадоахаши» волча, США президента помощник хинначча Макджордж Банде а укх деношка ше къамаьл деш заявлени йир Вьетнамера американски бlунаш «кеpрагlен цахаддаши» арадаханза дарг ца хилара хьакъеха.

Советски Союзон кхьача социалистически мехкашен йиаж хьаллоац вьетнамски халкъа дукхьалара США дуламе агресси соцаелта. Вlашагlкхийттача Штатийн цар союзникийн бlунаш Къулбехьен Вьетнамера арадоахнага дlадехаш йолча ДРВ правительствай Къулбехьен Вьетнам мукъадаккхара къамаш фронтех кийса позицеш.

Солидарноста кlиран деношка советски наха дlакхьа а дlакхайкаду, пролетарски интернационализма сийлахь-боккхийча принципашта тешаме йолча Советски Союзо дlахо а турпал вьетнамски халкъо доаттабеча кийсача къовсаме цуна массе оагlорахьара новкъостал дергдар.

РОДЕЗИЙСКИ РАСИСТАШТА БОЛЧА ТОАМА

ТlаккI аьнна хьалйиначча английски парламента общиннай палате 15 октябре къамаьл дир премьер-министра Вильсона родезийски расистий куьйгалхочунца Смитаца «Фиарлесс» ахача тlема кема тlа шиъ хиннача переговорий хьакъехьа отчет луш.

Журналисташа дахча лоархlаметlа, хlезагlа аьннадале а цо эзар кош аьлар Вильсона английски правительства политика бакъъеш. Цхьабакъда, е цепвоаккхаш йолча цуй заявленена а, е цуй багара йоагlача хозача Iаьара а магандар эттора керттердар: расисташа Смитаца ю лиъ хийнахьа аьча базара штаг — массаза а бахлча Къулбехьен Родезерча африканашка болча наькъа хьаштаи английски правительствa шийна эхь тlа а кхоачадеш дохкар къайладахьа.

Родезийски кризиса ахаь шоарде истори геттара дика хьакъаш луш за колонизатораш массе тайпарча бокъонашцен харцонашцен африкански халкъаш шоай доала кlал сецаде шинта гlерт харга дийлача. Кризис дlайолаьенний 1965 шера 11 ноябре дена. 4 миллион дола цхьаькха бокъо йоаш Зимбабве халкъ (шинта оал шоай мехках африканцаша шоаш) тlаlадаь доалладен йолча Родезе расистски правительства «бунт а хьоаль». Родезех шинта колони лоархlача Англигахьара ше мукъалнна хилар хьаккхийкадаьча хина.

Цу хана дена дlалхача юкъагlа Къулбехьен Родезе хьакъехьарча дешах дакъа иттанел совгlа вешенн чlагlйнай Вlашагlкхийттача Къаьмий Организаце «доал ду держава» хилархах Англи цига эттача хьала хьалхара къаьстта бехктоххаме хилар хаим белгалдоахаш. Уж резолюцеш английски правительства машена дарра аьлча телхаьай. Хоадамболаш дола гlулакхаш чакхлахка дезача метте, Смита расистски режим хабарагlа бекке ярца вlалхар а йоахаш, законагlа йоала из режим дlахьиха Зимбабве халкъага торо ца хилийтарах латта маlаш долаш йола маневраш йолайир цо.

Къулбехьенродезийски расистий гадоахаш йолча английски политика юхьигаш йоккхийча английски компаней корыстни хьашташа еззаенна я. Английски монополешта Къулбехьен Родезе экономикага дlахийтача капиталовложенешта Iалхьмате дукха ахча дlалоаш — 200 миллион совгlа стерлингий фунт. Дукхьал цунца кхетаде лезаш да Смита расистски режима дукхьала чlоагlа гlулакхаш чакхдахара меттиг, английски правительствa цунна корта беттаи хилар.

Вильсон цу Гибралтаре хьестаенна Смита, цхьабакъда, из цу хана «Фиарлесса» тlа а доацаш, «Тайгер» ахача крейсера тlа дар 1966 шера декабре. Цу хана цхьаькха дича а моллагlа тайна еина а калза тигавзар Смита. Хlана калуш вар Вильсон ше из. «Фиарлесса» тlа лиъ дийнахьа переговораш йолча хана цо цхьальккхар дукхагlа болча бахача наца дакъа доацаргдолаш дола хоржамаш а дак правительство вlашагlйоллалца йолча хана Къулбехьен Родезин шийн мукъагlа хуанйтаргьац аьнна Англи тlашйца дехар.

Цхьабакъда, шехьанца дена хьа бахача-мавка четах е цунна а, е кхычоа а каллараx кхоачашхилар Англе-майнарах тlа-тlа дукхагlа чам болаш боагlача расисташта. Расисташ гучахьа хьаллоацаш йолча «Дейли телеграф» ахача консервативни английски газета рагlа хинна хьакххайкадир. «Смитана ше барта вахара гlулакхь. нагахьа санна еметта хоалалар ца дуне-шийна мел мог гахьа вахинав Вильсон», аьнна. Хlаьта а, Солсбере юхакхьачул тlехьагlа, Смита шек доацаш хьакххайкадир, Англе сххы цlахьа а уйлаем бакъден деза Родезе позицеш хийца а бакъ а хилар», аьнна. Седдара эхь ца хеташ хилар — расисташ довзабоахаш кlагашна бохкаш йолча английски политиках, къахетам болцаш Iалапе лоаттадеш эксплуатаци ена долча Зимбабве халкъа бела мах бодиш йолча английски политиках хьакикар.

КХЫ ЦХЬАЬККХА А ТlЕМА ПЕРЕВОРОТ

Къулбехьен Америке кхы цхьаькха а тlема переворот яьй. Кхача 12 октябрь да кхаш тхошсара Панама къамаш гварде президента постера йоккхессар реакционни военщино митеж йолаяне 11 ди хьалхагlа массе доацаш цу гlулакха тlа дlатlавахъ хинна Ариас. Iаьдала керте эттай Хосе Пиналья а Боливар Уругутия а ахача шин полковникех латта тlема хунта. Пиналья, ше президент ва аьнна 13 октябре хьа а кхайкадаь, министрий кабинет вlашагlъеллий бархl саг юкъе а волаш.

Панаме хинна керда переворот — из массазардар санна дола хlана да Центральни Къулбехьен Америка мехкашнарча наьха вахаре. Аьлча кхоачам ба, укх тlеххьарча ворхl шера из — латиноамерикански конституцие хилийталагlа тlема путч хилар.

Латински Америкера гlулакхаш тайпа «шоай тайпара хилар» уйла е санна ю. Цу мехкашка халкъашта дукхьалара диктаторски режимаш Вlашагlкхийттача американски империализмо массе оагlорахьаро могадеш а хьаллоацаш а да. Дикка бахьан а долаш хов цунна Латински Америка халкъашта дlахо эксплуатаци дар уж шийн керттера кор гlерталга хилар.

Къулбехьен Америка - мехкашка Вlашагlкхийттача Штатаешта хьант долаш йола режимаш лоаттара беза тешам а цу мехкашка доале латтача шоайла къувсам йолча клиикашта юкъерча довнашка кхелахой а хинна дlахттаб тlемахой. Хlаьта цу «Нью-Йорк таймс» деча мукlаралагlа, «Вlашагlкхийттача Штаташкахьара юкъарчал доацаш клинкаш ен ца латино-американски герзашкара цхаш.

Хьалхагlа а из цхьа санна дукхала хиннача тайпара, шоай вlалла гунахьа доацачогl хьайпар США официальни викалаш. Панамера переворот шоашта вlалла дагадоаш хинна хlана а да, шоай цунца лакхакха тайпа гlулакх а лац аьнна хетийта гlерташ. Цхьабакъда, тахан а 4.800 саг мара юкъе доацаш йолча Панама къамаш гвардена ше США хьаштаьшта дукхалъоттаювяргьяр аьлча, цунах сагте ше. Цу гварде ерригта команди состав Панамски канала зонерча американски командоване къаьстта вlашагlъеккхача американски тlема школашка тlемакийчо аь чаккхьаккха ма ййй. Панамски полковникаш дlанарах мукъа хийцабацар Панаме доалдераьта юкъерча къовсамо шоай хьаштаьшта Вlашагlкхийтта Штатаешта сагтсе йоллена хиндалъ мара.

Панама къахьегамхой хьаштан ларденна йолча цу мехка халкъа парте хоадамболлаш бекке йир халкъа дукхьаларча доал деча клинкашта юкъера политически къовсам къоастабара аьлча санна эь из тlема переворот. Цуй заявлене тlа цо белгалдаьккхар, конституцеоени бокъонаш санна доза халкъа карагlдаьна лоархlаме хlамаш тlема переворото дlахьдадаь хилар а Панамски канала бола дlахо бахьара тешам хилийтанза баргбац яхаш бахьан а доахаш американцаш мехка политически вахара шекъегlертара дагтуз бола хьалаш кийдаь хилар а.

Вlашагlкхийттача Штаташа хьалхеттаеш йолча крайни реакцие лелаеча тайпача балхашта панамски халкъон из замоча хьал тlа долча латиноамерикански мехкий кхыча халкъашен жоп ду шоай прогрессивни организацей мутlараш кхоттарцен американски монополеш ницагlа чутlертара дукхьалара къовсам чlоагlбарцен.

Г. ШИШКИН.
(ТАСС).

СУНЖЕНСКИ ХАЛКЪА...

Сунженски культура Цlен йоккха зал баьхьево, сцена мара из сийрдаьнна. Цу хана дlайолаьу Орджоникидзевски станицерча халкъа театре, «Шелестов Антона вахари зудамаш» ахача спектакла репетици. Репетици чакхъялачул тlехьагlа тха къамаьл хилар халкъа театра режиссерашца Гордеев Евгений Арсеньевичаца.

— «Самодеятельни артистий довзарех кхоачабу аз, — йоах цо, — профессиональни театра артисташа уж дlаккхьачабеце а. Опыт эш цу гlулакха.

Евгений Арсеньевич халкъа театре балха воагlача хана юкъе дена вlашагlдоалла дийнар цуй ца. Театральни реквизит мукха хилара, театре дакъа лоацараш вlеззига а кийча боацаш а хилара кхы полнагlйоар ункаранхка торлора, цхьабакъда Гордеев цунах кхеравалаквар, хlана аьлча цу дакъа бола беш ше хьанагlача хана дена кlеззига дукхьалъейтара цунна уж тайна халонаш.

Хана дарглоацачунгара, хетаргахьа, эттара лоархlаметlа долчунгара дlавоалделае Евгений Арсеньевич: станица общественни организацешка, лакхерча классашкарча дешархошка кхайкар из, «халкъаца къамаьл дар» (шинта йоахар Гордеева). Цул тlехьагlа халкъа театре нах дlачуу аьнна дlакхайкалир Евгений Арсеньевичa. Дукха ха даьлеьча дlаязделар 107 саг.

Халкъа театре дакъа лоацаш хиннарашта юкъе дукха бар дешархой, режиссера бераш творчески группа а аь вlашагlтехар уж. Къонача зрителa театр хилар кунах. Доацца аьлча организацейшна дешаш дика чакхьялар бола дlабоалабир халкъа театре. Цига оттае массехк пьеса хеpжар Евгений Арсеньевича. Соболев Игора «Разведчица», Г. Медынске «Шелестов Антона вахари зудамаш», Кайтов Сергея «Наьна дог», кхыерам. Къонача зрителa театрала дикка лоацаранщаре бола театрально искусства цхьнгашара, кхычар сурт отталора, сибат хувцара, гlар нийса тарьяра говзалара дlаболабе а «Доте баре» ахача Перинек Евгене пьеса кийчье а лаьрхlар Евгений Арсеньевича.

Цхьан сагага булургбоацаш дукха бар бола болх. Цхьабакъда, хина а Гордеевна новкъостала сарцlагlбалар нах. пенсионерча Мария Яковлевна Страновайн райпотребсоюза болхлочун Мерзоев Мурадеи новкъосталца организационни бере вlашагlъелла режиссера. Бюрона тlалхилар театре дакъа доацараш балха хьалхарга хьежинга. Ала дезаш за Сунженски халкъа театра оргбюрос шоай самодеятельни артисташ вlашагlтеха а массаве дакъа лоацийта вlаштlехьдаьккха а хилар.

Халкъа театра группа тайп-тайпарча профессех болча нахах латт: «Шелестов Антона вахари зудамаш» ахача спектакле керттера роль лоацаш Соколов Юрий, МРО балхлочи. Цига иштта хикъа лоап Мария Михайловна Чесноковас — КПСС райкома секретара, Зинаида Тихоновна Тюринов-вас — райисполкома председателa заместителa, хьехархоша Нина Нестеровна Жуковаси, Полина Яковлевна Масиласи, «Победа» ахача колхоза дорo Белый Леонид Ивановича, иттлагlча классе деша вагlача Ильченко Володяс, дукхача кхычар.

В. ИЛЬЧЕНКО,
О. ПИЛИПЧУК,
студенташ.

ХАОТТАМ

Грозни республике гlоалаш тахан морхаш йолаш, дийнахьа — хувзалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, ца хургья, бийсанна малхбузелехьара лаьгlа, дийнахьа болрамегlа мух а хьехаш. Бийсанара температура республике гlоалаш — 2—7. Грозне 5—7, дийнахьа республике гlоала — 13—18. Грозне 15—17 градус йlовхал а йолаш хургья.

24 октябре кхьа-юкъе ехкан а уйтташ, цхьацайолча моттигашка дохк а доаллаш ца латтаргья. Хьалхарча юкъагlа къилбаседехьарча районашка гlоала гlор доаша хургья. Фегара температура бийсанна 2—7, дийнахьа 10—15 градус йlовхал йолаш хургья.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгIа, хьажа

22 октябрь

РАДИО

5.30 — Нохч-ГIалгIай лаьттахладарво (эрсий меттала). 5.45 — Ашараш. 5.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — Передачий программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Гуйрана мотиваш. 8.45 — «Кхы йохала комсомольцаш вlашагlкхетар» аха передача (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачий программа. 16.05 — «Къона тlехье» (гlалгlай меттала). 16.20 — Ашараш. 16.30 — «Нохчий моттигарешка белажаш вlашагlтоха» аха очерк (гlалгlай меттала). 16.45 — Керда хоамаш (гlалгlай меттала). 17.00 — Нохч-ГIалгIай ашараш. 17.30 — «Ленински новкъа доах ваь» (эрсий меттала). 17.45 — Юрта боахама знаней школа (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Къамаьл ду радио общественни редакцес (нохчий меттала). 18.25 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 19.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Телевизиони кердадараш (нохчий, эрсий меттала). 18.30 — «Юртара вахара» (нохчий меттала). 19.00 — 19-ча Олимпийски ловзарашка. 20.00 — Английски метта урок. 20.25 — Стартаца, финишаца. 20.45 — Киножурнал. 20.55 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 21.05 — Хьалхарча латтача сийлахь-йоккхача гlалилой балха деношка. «Время вперед» аха художественни фильм. Хьалхара серия. 21.30 — Кинолюбителей клуб. 22.55 — Передачий программа. 23.00 — 19-ча Олимпийски ловзарашка.

23 октябрь

РАДИО

6.30 — Нохч-ГIалгIай лаьттахладарво (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.30 — Передачий программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25 — Кхалиновский Эдуарда илли. 8.45 — «Къона тlехье» (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачий программа. 16.05 — «Мехкашкен континентешкен гlолла» аха беседа (нохчий меттала). 16.20 — Азербайджански ашараш. 16.45 — Керда хоамаш (гlалгlай меттала). 17.00 — Нохч-ГIалгIай халкъа иллеш. 17.30 — Ленин вина бlаь шу дизарга. «Массаза дийна». Iалманова адамашта сийрда шиъ буй» аха беседа (гlалгlай меттала). 17.45 — «Вай индустриальни мохк» (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Хара цlагlа газеташ, журналаш (эрсий меттала). 18.25 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.40 — Москва. 19.30 — «Къонах» (нохчий меттала). 20.00 — Концерт. 20.30 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

15.25 — Передачий программа. 15.30 — «Доша гуйре» приз иккха футболах ловзар. Шоллагlа тайм. 16.15 — Ах бlаь шера тахьрахьаш 1956-гlа 1957-гlа шу. 17.50 — Телевизиони кердадараш (гlалгlай, эрсий меттала). 18.10 — Юрта хала» (гlалгlай меттала, эрсий меттала доахк). 18.40 — Киноочерк. 19.00 — 19-ча олимпийски ловзарашка. 20.35 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 20.45 — Киножурнал. 20.55 — ВЛКСМ 50 шу дизарга. Деза ди. 21.25 — Передачий программа. 21.30 — Хьалхарча латтача сийлахь-йоккхача гlалилой балха деношка. «Хоган дlахиккхара» аха художественни фильм. 1-гlа сери. 22.52 — Хоамаш. 23.00 — 19-ча олимпийски ловзарашка.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гlа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-00; редактора зам. — 3-30-11; бехктолла ме секретара — 3-34-38; партийни вахаран, культуран, промышленностен отделий — 3-42-30; фото бахаран письмаш отделий — 3-42-20.
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-00; зам. редактора — 3-30-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-20.
«Грозненский рабочий» издательство типографи. Революци проспект. 7/84.
Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ02294. Заказ № 4494.